

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126

Inseratni oddelak: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grojski trg št. 7.
Telefon št. 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodil: Ljub-
ljana št. 17749

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grojski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Nevtralci in vojujoče se države

Demisija Argetojanove vlade v Bukarešti in po njej sprožena težka vladna kriza sta nad vse zgovorne, kako težavno postaja stališče nevtralcov ob sedanji vojni med velikimi silami. Da je rumunska kriza nastala iz zunanjepolitičnih motivov, tega ne prikrivajo niti v Bukarešti sami, saj so že prva poročila javljala, da je odstopil minister za narodno gospodarstvo zaradi vprašanj, ki so se pojavila v zvezi s trgovinskimi pogajanjmi z Nemčijo. Demisija gospodarskega ministra Boluia je pa povzročila odstop celotnega ministrstva.

Da bi se sprememba na vladi v Bukarešti izvršila iz notranjepolitičnih vzrokov, je že zato nemogoče, ker je v Rumuniji na krmilu že nekaj let režim »fronte narodnega probujenja«, ki je pri polavtoritarni vladavini edina legalna stranka. njeni voditelji pa moč je vladarjevega zaupanja. Vsakršni nesporazumi, ki bi potekali iz različnih gledanj na notranje državne probleme in bi pomenili dediščino po stari rumunski politični razdvojenosti, bi se reševali drugače. Zato je bilo že na prvi pogled jasno, da vzroki, ki so dovedli do demisije kabineta, ne izvirajo iz notranjepolitičnih razmer in dogodkov. Pri tem je razumljivo, da se uredni viri ogibajo podrobnejšemu tolmačenju vzrokov, saj gre za delikatno sfero odnosov med Rumunijo in Nemčijo. Tudi za naprej moramo pričakovati, da bodo točne in zanesljive vesti dotekale šele počasi in po ovinkih, kajti povezanost zunanjepolitičnega ozadja z vladnimi krizami je bila že od nekdaj najbolj občutljivo poglavje v vseh državah. Ve pa se, kakor smo že omenili, da gre pri rumunski krizi za zadevo gospodarskih pogajanj med eno od nevtralnih in eno od vojujočih se držav, kar pomeni danes gotovo najhujšo problematiko sodobne evropske politike.

Rumunska kriza se torej tiče najdelikatnejšega današnjega mednarodnopolitičnega problema: zadržanja nevtralcov do vojne. Na prvi pogled se zdi situacija zelo preprosta, a je v resnici silno težavna in postaja tako rekoč z vsakim dnem bolj komplicirana. Rešiti ji je treba težko nalogo, kako naj se politična nevtralnost spravi v sklad z gospodarsko nevtralnostjo, ki jo tudi želijo ohraniti vse vojujoče se države. V svetovni vojni je bila situacija bolj enostavna, ker je takrat vojna zavzela mnogo širše dimenzije in je bilo že v drugem letu vojevanja le še malo nevtralcov na evropskem kontinentu. Danes je njihovo število znatno večje, vrh tega sta med njimi kar dve evropski veličini. To na prvi pogled položaj olajšuje, toda res samo na prvi pogled. Dejansko je vojna že sedaj zavzela najostrejša oblika in se naglo stopnjuje v totalitarno vojno na gospodarskem področju, dasi se armade nočejo spustiti v borbo. Brezobzirna pomorska vojna stopnjuje blokado, a v zvezi s tem raste z obeh strani pritisk na nevtralne države. Iz vseh evropskih nevtralnih držav že prihajajo Jobove vesti, napovedujoče, da bo sedanja vojna pomenila najhujšo stisko prav za nevtralce in da bo hudo oškodovala vse njihovo gospodarsko življenje.

Pri tem so še težave, da je usoda nevtralcov jako različna po posameznih področjih Evrope. O položaju Nizozemske in Belgije je bilo dovolj očitnih znamenj zadnje tedne in jih je prav sedaj še več. Severnjaki imajo svoje težave, ki se z njimi brez uspeha borijo. Posebno stališče imata Italija in Rusija. Vsako od navedenih teritorialnih področij je problem zase, a od vseh njih močno različen je položaj evropskega jugovzhoda, katerega najbolj eksponiran predstavnik je Rumunija. Podunavske in balkanske države so bile že od nekdaj v najtesnejših gospodarskih odnosih z Nemčijo ter z državami, s katerimi ozemljem danes razpolaga Berlin. Zamenjavanje živil, pogonskih, rudniških in drugih surovin za industrijske izdelke se je tu od nekdaj vršilo v velikem obsegu, danes pa je po njem z nemško strani še večja potreba. Toda tudi ovire so danes večje, zakaj prvič je oteženo vprašanje prevoza, drugič je spričo vojne otežena nemška industrijska produkcija in tretjič je v Nemčiji stiska za plačilna sredstva. Ker se istočasno pojavlja na trgu britansko-francoska konkurenca, ki jo je vojna brez primere manj oshibila, se pojavljajo tu neizbežni konflikti.

Mandat za sestavo nove vlade je dobil Georgij Tatarescu, ki je bil že enkrat predsednik vlade. Po najnovejših vestih je vlado že tudi sestavil ter je njegova vlada sinoči že prisegla in prevzela posle. Že ko se je izvedelo za Tatarescov mandat, se je splošna sodba glasila, da pomenja ta mandat še ojačanje odpora, zaradi katerega je odstopil.

Blokada zajema vso Evropo

Angleži pripravljajo nov blokadni zakon, s katerim bo uvedena najstrožja kontrola nad vsem nemškim izvozom in proti kateremu se Nemčija po mnenju zaveznikov in nevtralcov ne bo mogla uspešno braniti

Pariz, 24. nov. (Presse-Information). Mednarodni položaj stoji za sedaj v znamenju gospodarske vojne. V Londonu pripravljajo ukrepe glede uporabe napovedane strožje kontrole nad nemškim izvozom, v Parizu pa se je ustanovil odbor za nakup, ki bo vzel v roko vse gospodarstvo in onemogočil Nemčiji nakupovanje življenjskih potrebščin. Razumljivo je, da je nova odločitev Francije in Velike Britanije vzbudila povsod živahno pozornost, v Bruslju in v Haagu pa celo precejšnje vznemirjenje. Francozi in Angleži naglašajo nasproti temu, da so novi ukrepi sicer težki, toda neprimerno težje je doseči, da s katerimi bi bile države ob Severnem morju izročene na milost in nemilost Nemčiji, ki bi lahko diktirala svoje pogoje pri nakupu najrazličnejšega blaga, kakršnega Nemčija nima.

Ni dvoma, da je kontrola nemškega izvoza sredstvo, ki lahko skrajša vojno in ki lahko služi vsemu svetu. V Rimu sodijo, da bo nova kontrola usodna za Nemčijo. »Teško si je predstavljati, pravi »Gazetta del Mezzogiorno«, da bi se Nemčija lahko dolgo ustavljala blokadi. Vsek dan, ki mine, je v korist zaveznikom, če niti ne vzamemo v poštev možnosti, da bi Zedinjene države spremenile svoje zadržanje. V Washingtonu nemška propaganda proti novemu sklepu Francije in Anglije ni našla prav nikakršnega odmeva. V ostalem je postala trgovina Nemčije z Zedinjenimi državami tako neznatna, da se ne bo prav nič poznalo, ako tudi popolnoma preneha.

V Nemčiji obžalujejo nevtralce, češ da bo pomorska kontrola Anglije in Francije silovito prizadela njih gospodarstvo in da bodo od nje trpeli vsaj toliko, kolikor Nemčija. Zato jih pozivajo, naj se ogibljejo angleških luk. V zvezi s tem napovedujejo tudi represalije, ne da bi podrobneje povedali, kakšne vrste bodo. Zdi pa se, da nevtralci ne dajo mnogo na ta grožnje; to dokazuje tudi dejstvo, da je morala nemška trgovinska delegacija zapustiti Bukarešto, ne da bi dosegla kak uspeh.

Novi blokadni zakon bo objavljen v torek?

London, 24. nov. s. (Reuter). Ministrstvo za blokado še ni dovršilo vseh priprav, ki so potrebne za izvajanje pripravljenega zakona o zaseženju vsega izvoza nemškega izvora. Vlada bo zakon objavila najbrže v torek.

Položaj v Sredozemlju

Rim, 24. nov. s. O poostitvi blokade proti Nemčiji je današnji londonski »Evening Standard«, ki za smatra italijanski tisk kot polslužbeno glasilo angleške vlade, objavil članek, v katerem pravi med drugim:

»Blokada Evrope predstavlja mnogo bolj enostavno zadevo kakor blokada Nemčije, ker bi bilo zanj dovolj, da nekoliko angleških vojniških ladij zapre preliv pri Gibraltarju in preliv pri Doveru.

Ultramagnetične pasti za magnetične mine

Kako nameravajo Angleži obrezuspešiti nemško akcijo z magnetičnimi minami

London, 24. novembra. AA. (Havas). Novo nemško orodje — magnetične mine — je bilo že davno znano, pravi pomorski strokovnjak »Timesa«. Angleški admirali-teti so znana tako svojstva tega orodja, kakor tudi način vojskovanja proti temu orodju. Strokovnjaki izražajo mnenje, da mine vržene iz letal, ne predstavljajo velike nevarnosti, ker letala ne morejo naenkrat spustiti večjega števila takšnih min in jih je zato lahko sproti pobrati. Kakor piše »Daily Herald«, bo Velika Britanija v boju proti magnetnim minam uporabila laesene ladje. Takšne ladje bodo vlekile za seboj v znatni razdalji ultramagnetične »pasti«, ki bodo spravile v gibanje mehanizem magnetične mine in povzročile njeno eksplozijo brez vsake škode. Mislijo na možnost, da se veliko število ladij, ki zdaj opravljajo službo, preuredi za tak način vojskovanja proti magnetičnim minam.

London, 24. nov. s. V londonskem tisku se je danes v zvezi s nemškimi minami spil kabinet Argetojana. Svet zato z napetostjo pričakuje, kako se bo nadalje razpletel ta prvi večji konflikt, ki se je sprožil nad problemom gospodarske nevtralnosti. V sporu gre za nafto, ki se označuje za enega najbolj neobhodno potrebnih pojavov moderne vojne. Vsekakor je znamenje napete situacije, da se takoj ob izbruhu rumunske krize pojavila ugotovila o zunanjem položaju Rumunije, pač znak, kako realno je treba gledati na stvari. Važno bo pri tem, če se bo pokazalo, kako gleda Rusija na zadevo in kako daleč more teči spor, ne da bi se čutili v Moskvi prizadeti. S tem, da je Tatarescu stopil na čelo vlade, je Rumunija pokazala, da ima voljo razčistiti situacijo ter vztrajati na stališču, ki ga je zavzela Argetojanova vlada.

braltarju in preliv pri Doveru. Ako se obenem onemogoči prehod v pasu med Šentlidskim otoki in neravske obale, pa se tako Evropi, v prvi vrsti Nemčiji, prepreči dobava onih velikih količin raznih proizvodov, brez katerih bi kmalu onemogla. Hitler v vprašanju trgovskega prometa ne bo mogel preusmeriti vseh evropskih držav proti Angliji. Če ne bo uspel v tej svoji nameri, in če bodo nevtralci kljub podmornicam in minam vzdrževali trgovinski promet z Anglijo, se bo mogla poostrejša kontrola proti vojnotihotapskemu blagu izvršiti na način, da se bodo vsem nevtralnim državam racionalno določile za njihovo preskrbo one kvote, ki so pred vojno dejansko predstavljale njihov uvoz.

V komentarju o tem poudarjajo italijanski listi, da napoveduje s tem Anglija ukrepe, ki bodo hudo prizadeli življenjske pravice in interese vseh evropskih držav brez razlike, pa naj bodo v vojni ali pa nevtralne. Trditve »Evening Standarda« s katero opozarja na možnost, da nekoliko angleških ladij zapre Gibraltarsko morje, predstavlja po mnenju »Giornale d'Italia« nov dokaz in potrdilo, da se za vse države ob Sredozemskem morju, predvsem pa za Italijo, ustvarja težaven položaj na tem morju. Kar se tiče namere, da Anglija v obrambi svojih imperialističnih interesov podvrže svoji kontroli vso trgovino evropskega kontinenta, meni list, da na ta način očitno ne bi bilo potrebno Hitlerju siliiti nevtralnih držav v Evropi k odporu proti Angliji, ker bi Anglija sama prevzela s takim postopkom nape odgovornost za reakcije nevtralnih držav.

Stališče Belgije in Nizozemske

Bruselj, 24. nov. s. (Exchange Telegraph). Belgijska vlada je imela nočjo sejo, na kateri je proučevala vprašanja kontrole vojnotihotapskega blaga.

Poluradna poročila pravijo, da bo belgijska vlada izročila angleški in francoski vladi protest radi sklepa o zaseženju nemškega izvoznega blaga.

Desničarsko belgijsko časopisje radi sklepa o zaseženju nemškega izvoza napada Anglijo in Francijo, medtem ko liberalno časopisje sklep odobrava.

Bruselj, 24. nov. s. (Associated Press). Compagnie Maritime Belge je objavila, da ne bo vozila nobenega nemškega blaga več v Južno Ameriko, kakor tudi ne iz Južne Amerike v Belgijo.

Amsterdam, 24. nov. s. Združene holandskih paroplovnih družb je objavilo izjavo, da se doslej nobena holandska ladja ni poslužila spremljevalnega sistema angleških in francoskih vojniških ladij ter se ga tudi v bodoče ne namerava. Holandske ladje se držijo samo poti, ki so jih lovili min že dovolj očistili.

vzhodni angleški obali pojavila nova teza. Nemci so očitno položili na angleški vzhodni obali mine, ki so med seboj povezane s kablom in ki jih železne mase ladij pritegnejo nase, tako da po ena ali več min eksplodirajo ob njih. Na to kaže zlasti potopitev nizozemskega parnika »Simon Bolivar«. Kar se tiče borbe proti tem minam, so vojaški strokovnjaki angleških listov mnenja, da bi bilo mogoče mnogo takih min uničiti s podvodnimi bombami, ki jih sedaj uporabljajo v borbi proti nemškim podmornicam.

London, 24. nov. AA. (Reuter). V zvezi s pojasnilom, odkod naj pridejo magnetne mine v bližino britanskih obal, se je zvedelo, da so prebivalci obalnih vasi v Essexu v sredo videli letati zelo nizko nad vodo dve veliki črni letali, ki sta spustili iz letala mnogo črnih predmetov. Vsek trmulek so pričakovali eksplozije, toda nič se ni zgodilo. Letala so križarila nad morjem, dokler jih ni našel reflektor in so jih preganjal angleški lovci. Sodijo, da je min obsejena na letalo s posebno kijo in da jo letalo spusti prav tako, kakor gumasti čoln. Te mine so izredno lahke in nabite z nenavadno močnim razstrelivom. Letalo jih vzame lahko zelo mnogo s seboj.

Nove žrtve min in torpedov

London, 24. nov. (Reuter). Včeraj sta bili potopljeni še dve angleški ladiji, in sicer 315 tonski lovilec min »Aradonite«, s katerega pogrešajo štiri člane posadke ter parnik »Lowland«, ki je postal žrtev napada v Severnem morju. Pogrešajo devet članov posadke, pet pa so jih rešili. Skupno je bilo včeraj objavljenih osem izgub ladij. Od tega je bilo pet angleških, ena nevtralna in dve francoski ribiški ladiji. Skupno je bilo na teh ladjah 51 žrtev.

London, 24. nov. j. (Havas). Angleška admirali-teta javlja, da je bil na vzhodni

obali potopljen 8887 tonski parnik »Mangalore«. Parnik je zadel na mino. Posadka in nekaj potnikov, vsega skupaj 77 ljudi, je bilo rešenih.

London, 24. nov. s. (Associated Press). Neka ribiška ladja je danes v Angliji izkrcala pet članov posadke holandskega parnika »Sledrecht« (5000 ton), ki ga je pred več nego tednom dni sredi Atlantika potopila nemška podmornica. Kapitan podmornice je najprej pregledal papirje holandskega parnika, potem pa kljub protestu in kljub navedbi, da plove ladja iz nevtralne države v nevtralno, izjavil, da ga mora potopiti. Tudi ni hotel vzeti na krov podmornice posadke, češ, da nima prostora. Pet mož, ki so danes dospeli v Anglijo so se najpreje rešili v majhen rešilni čoln, ter so bili na morju sedem in pol dni. Ostalih 26 mož, ki so se vkrcali skupno v večji rešilni čoln, še pogrešajo.

Civilna ladja v boju s podmornico

Pariz, 24. nov. br. Francoska admirali-teta je danes objavila nekaj zanimivih podrobnosti o potopitvi neke nemške podmornice, ki se je te dni posrečila hidrografska ladja »Admiral Mouchet«. Nemška podmornica je napadla ladjo ponoči, toda njen torpedo zagrešil cilj. Podmornica se je takoj po ponesrečenem napadu pričela naglo potapljati, toda »Admiral Mouchet« se je pogajal za njo po sledi, ki jo je še puščala na morjski gladini. Ko jo je dohitela, je bila podmornica sicer že pod vodo, toda z ladje so takoj spustili dve podvodni mini, ki sta očitno zadeli svoj cilj. Morje se je

Fronta nad zemljo

Na zapadnem bojišču se vrše le letalski spopadi

London, 24. nov. s. (Reuter). Na šetlandsko otočje sta bila danes izvedena dva letalska napada, prvi dopoldne, drugi popoldne. Kolikor je doslej znano, nemška letala niso metala bomb. Pri dopoldanskem napadu je trajal letalski alarm eno in pol ure. Opazili so pet nemških letal. Angleška lovka letala so se zapletla s njimi v borbo in protiletalsko topništvo jih je obstreljevalo. Popoldanski napad sta izvedli dve nemški letali. Letalski alarm je trajal 42 minut. O nobenem izmed teh napadov še ni bilo izdano uradno poročilo.

Francosko vojno poročilo

Pariz, 24. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi izdalo naslednje 161. vojno poročilo:

Na fronti v pretekli noči ni bilo nikakih omebne vrednejših dogodkov. Včeraj je bilo nad frontnim ozemljem sestreljeno 8 nemških izvidniških letal, ki so padla na francoska tla, 4 so jih sestrelila francoska, 4 pa angleška lovka letala. Ena francosko letalo se ni vrnilo na svoje letališče.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 24. nov. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Na zapadu nekoliko živahnije izvidniško in letalsko delovanje. Letalske sile so nadaljevale s svojimi izvidniškimi poletmi nad francoskim ozemljem. Med lovskimi letali, ki podpirajo izvidniška letala pri njihovem delovanju ter hkratu stražijo na meji, ter sovražnim lovskimi letali je prišlo ponovno do letalskih spopadov. Neke angleško letalo je bilo sestreljeno pri Verdunu, drugo pri Saarbrücken, eno francosko letalo pa je sestrelilo protiletalsko topništvo pri Zweibrücken.

Vest lista »New York Times« o nevarni poškodbi angleške križarke »Belfast« je potrdila sedaj tudi nemška podmornica, ki je javila, da je v Firth of Forthu potopila neke križarke tipa Southampton. Nadalje je po objavi britanske admirali-tete angleški rusilec »Gipson« na vzhodni obali Anglije zadel na mino in se potopil.

Križarica »Belfast« spada med najmoderneje angleške vojne ladje in je bila šele nekaj tednov pred pričetkom sedanje vojne uvrščena v angleško domače brodogradje. Njena tonaza znaša 10.000 ton, brzina 52,5 morskih milj na uro. Ladja je oborožena z 12 topovi kalibra 15 cm, s 4 kalibra 4,7 cm, z 12 avtomatskimi protiletalskimi topovi kalibra 10 cm, z 8 protiletalskimi avtomatskimi topovi kalibra 4 cm ter z 22 težkimi strojnimi. Poleg tega je bilo na ladji še 6 torpednih cevi in 3 letala.

Ameriški glas o vojnem položaju

London, 24. nov. AA. (Havas). Današnji »Yorkshire Post« objavlja članek svojega vojaškega strokovnjaka, ki razpravlja o položaju ter med drugim pravi, da zavezniki lahko jasno vidijo neposredni politični cilj sedanjega nemškega vojskovanja. Po mnenju tega vojaškega strokovnjaka je glavni cilj nemškega vojskovanja na morju in v zraku ta, da bi vplivali na živce Belgije in Holandije, in na ta način dosegli, da bi te dve državi končno stopili na stran zaveznikov, kar bi Nemčiji omogočilo, da z vso silo navalni na Holandijo in Belgijo ter pride do njune morske obale, ki bi ji služila kot izhodišče za nadaljnje vojaške operacije. Pisec članka pravi, da so naj-

na tistem kraju močno razburkalo in nekaj trenutkov pozneje so se pojavili na njem veliki črni madeži olja in nafte, kar je bilo vidno znamenje, da se podmornica nikoli več ne bo vrnila na površje morja.

Naplavljene mine

London, 24. nov. br. Uradno je bilo danes objavljeno, da je preko 200 nemških min zaneslo na obalo Yorkshira. Neglede na nemške mine je prispelo danes več tovrstnih ladij v spremstvu angleških rušilcev v izliv Temze.

Ubegla nemška ladja

London, 24. nov. s. (Reuter). Iz Portugalskega Mozambika je sinoči v temi pobegnila nemška ladja »Watusi« (9500 ton), ki se je tja svojetasno zatekla.

Izpuščen litovski parnik

Buenos Aires, 24. nov. AA. (Havas). Argentinski poslanik v Berlinu je brzojavno obvestil svojo vlado, da je nemška vlada na podlagi argentinske note odredila, da se izpusti litovski parnik »Aria«, ki so ga Nemci zaplenili. Parnik je vozil blago v Argentino.

Dražba zaplenjenega blaga

Marseille, 24. nov. br. Danes se je tu pričela javna dražba blaga, ki je bilo zaplenjeno, ker je bilo namenjeno v Nemčijo. Na prodaj je bilo skupno 117.000 ton, med njimi 92.000 ton kavguca, 2000 ton žita, mesnih konzerv, kaka, precej bombaža in drugega blaga.

Važna konferenca v Parizu

Pariz, 24. nov. s. (Associated Press). Pod predsedstvom ministrskega predsednika Daladiera se je vršila danes v vojnem ministrstvu konferenca, ki so se je udeležili vrhovni poveljniki vojske generala Gamelin, poveljnik mornarice admiral Darlan, poveljnik letalstva general Vuillemin, dalje minister Champetier de Ribes, načelnik zunanjega ministrstva Leger in vodja urada ministrskega predsednika, veleposlanik Coulondre.

Nemški listi zopet napadajo Nizozemsko

London, 24. nov. s. Kakor poroča dopisnik »Daily Telegraph« iz Amsterdamu, na Nizozemskem ni ostalo neopaženo, da sta dva vodilna nemška lista »Der Angriff« in »Hamburger Börsen-Zeitung« pričela zopet napadati Nizozemsko. Kolikor so mogli doseči ugotoviti, nemške čete ob nizozemski meji niso bile zmanjšane. General Blaskowitz je uredil svoj glavni stan v Weselu, ki je 30 milj daleč od nizozemske meje. Po tem poročilu se nadalje trdi, da izdelujejo v Duiburgu noč in dan pontonske mostove in da izdelajo vsak teden po 40 pontonov.

Poljska vojska v Franciji šteje že 90.000 mož

Angers, 24. nov. br. Po včerajšnji prvi seji poljske vlade v njeni novi rezidenki je ministrski predsednik general Sikorski izjavil novinarjem, da organizacija poljskih čet na strani zaveznikov naglo in uspešno napreduje. V Franciji bo v kratkem sestavljena armada 90.000 vojakov. Tudi v Kanadi se Poljaki zbirajo v vojaških formacijah, ki štejejo sedaj že 15.000 mož.

Sejo je otvoril ministrski predsednik general Sikorski, ki je v otvoritvenem govoru poudaril odločnost vlade, da dela z vsemi silami za obnovitev poljske države. Nato so člani vlade počastili spomin padlih poljskih vojakov. Sledila so poročila ministrskega predsednika Sikorskega o njegovem obisku v Londonu ter o razgovorih z angleškim ministrskim predsednikom Chamberlainom in zunanjim ministrom lordom Halifaxom.

Vojvoda Kentski na vojaškem dopustu

London, 24. nov. s. (Reuter). Vojvoda Kentski, ki vrši na škotskem službo admiralne angleške mornarice, se je v vojvodino Kentsko vrnil na krajši dopust v London.

Angleški poštni minister odstopil

London, 24. nov. br. Poštni minister lord Winterton je danes iz privatnih razlogov podal ostavko na svoj položaj. Ni še znano, kdo bo imenovan za njegovega naslednika.

Kabinet Tatarescu

Tatarescu je že sestavil novo rumunsko vlado — Sam si je pridržal notranji portfelj, zunanji minister pa je ostal Gafencu

Bukarešta, 24. novembra. A.A. (Havas) Mandatar kralja Tatarescu je sestavil svojo vlado. V kulturnih parlamenta kroži naslednja lista:

Predsednik vlade in notranji minister Tatarescu; zunanji minister Gafencu; pravosodni minister Micescu ali Figureanu; minister za narodno obrambo general Ilcos; minister za letalstvo in mornarico general Teodorescu; prosvetni minister Andrei; gospodarski minister dr. Konstantin Angelescu; finančni minister Mitica Constantinescu; minister fronte za narodno obnovo Giurescu; minister za državna posredstva Rosulecu; prometni in gradbeni minister Gligurta; manjšinski minister Silvi Dragomiru; minister za javno varnost general Marinescu; minister za vere Nestor; minister za ljudsko zdravje Costinescu; minister za propagando Masolu ali Sotinu. Nova vlada je bila ob 21. zaprisežena.

„Messaggero“ o vzrokih krize

Rim, 24. nov. br. italijanskih krogih je kriza rumunske vlade izzvala veliko pozornost. V svojem današnjem komentarju pravi „Messaggero“, da je kriza izzvala v prvi vrsti gospodarsko konkurenca med Anglijo in Nemčijo v Rumuniji, pospešil pa jo je zlasti obisk vodje urada za angleško kulturno propagando v tujini, lorda Lloydja v Bukarešti.

Švicarski glasovi o preorientaciji Rumunije

Curih, 24. nov. z. Zunanje politični strotniki tukajšnjega lista „Die Tat“ pravi o rumunski krizi med drugim naslednje: Uradni krogi v Bukarešti naglašajo, da se bo dosedanja nevtralna politika Rumunije nadaljevala. Vse pa kaže, da se bo Rumunija vse bolj opirala na one države, ki od nje ničesar ne zahtevajo ter so v zvezi z zapadnimi veselili. To sta v prvi vrsti Turčija in Grčija. Če bi se taka politika

preveč akcentuirala, bo spor med Rumunijo ter Madžarsko in Bolgarijo neizbežen. „Baseler Nationalzeitung“ presoja nasprotno v svojem poročilu iz Pariza razvoj položaja na Balkanu v zvezi z rumunsko vlado krizo vse bolj ugodno. Madžarski zunanji minister grof Csaky je sicer v svojem govoru omenil tradicionalne madžarske revizionistične zahteve, toda neposredna sosesčina Rusije bo sleherni madžarski akciji v tem smislu polomila krila. Vse razvoj na Balkanu pa gre lahko samo v račun ruske politike.

„Baseler Nationalzeitung“ beleži tudi mnenje nemških krogov, da je v vsakem primeru za vodstvo eventualnega balkanskega nevtralnostnega bloka potrebna kakšna povsem nezainteresirana izvenbalkanska država. Rusija sprito svojega znanega prijateljskega v Nemčijo ne pride v poštev, prav tako pa tudi ne Italija, ki je še vedno vezana na Nemčijo. Zato je malo verjetno, da se bo ta blok sploh kdaj formiral.

Madžarska mnenja

Basel, 24. nov. z. Budimpeštanski korespondent „Baseler Nachrichten“ naglašuje v svojem današnjem poročilu o rumunski krizi, da so oni rumunski krogi, ki se zavzemajo za zблиžanje Rumunije z Rusijo, mnogo doprinešali k padcu Argetoianovega kabineta. Po vseh budimpeštanskih „Magyar Nemzet“ pa je Csakyjev govor, v katerem je bilo naglašeno, da se Madžarska ne odreka svojim revizionističnim težnjam, v znatni meri vplival na padec dosedanje rumunske vlade.

728.000 Židov v Rumuniji

Bukarešta, 24. nov. br. V Rumuniji živi sedaj 728.000 Židov. Od teh je 617.000 vložilo prošnjo za pridobitev rumunskega državljanstva na osnovi novega državljankega zakona. Doslej je bilo ugodeno 70% prošilcem.

Zagonetni incident v Venlu na Holandskem

Kako so agenti Gestapa ugrabili kapetana Stevensa in mistra Besta, uradnika angleške tajne službe — Razgovori o nemških „mirovnih predlogih“

Amsterdam, 24. nov. sv. Uradno holandsko poročilo o znanem incidentu, ki se je 9. t. m. pripeljal pri Venlu na holandskem ozemlju, opisuje dogodek takole:

Preko meje so bile odvedene štiri osebe. In sicer Angleži mister Best in kapetana Stevens, šofer Lemmens iz Haaga in poročnik Klop od holandske vojaške obveščevalne službe. Dan pred incidentom so se Best, Stevens in Klop sestali z dvema neznanima Nemcem v neki kavarni ob meji. Naslednjega dne se je holandski avto, v katerem so bili oni štiri, ki so bili pozneje odvedeni, pripeljal do kavarne, ki je najmanj 20 m oddaljena od nemške meje. Poročila o tem, kaj se je prav za prav pozneje točno zgodilo, si nasprotujejo. Toda po izpovedih pri čem imeli napadalci civilne oblike. Dve osebi sta izstopili iz avtomobila, eden od njih najbrže šofer. Pozdravila sta jih dva moža, ki sta stala pred avtomobilom. Neneadoma je izza hiše prišlo šest mož, ki so d dve streljali z avtomatičnim strelnim orožjem. Mož, ki sta stala pred avtomobilom, sta se zgrudila. Eden je bil najbrže ubit. Napadalci so se potem obrnili napram drugim navzočim, naj grozil z revolverjem, da jih napade, da naj gredo v hišo. Šest napadalcev je nato mitraljeva in ranjenega položilo v holandski avto. Medtem je došel z nemške strani še nemški avto, nakar sta oba avtomobila z napadalci in žrtvami izginila preko meje.

Vsa drama se je odigrala v treh minutah. Nihče ni mogel intervenirati in tistim, ki so gledali skozi okna, so napadalci grozili z orožjem. Način, kako je bil napad izveden, je napravil vtis, da je bil zelo skrbno pripravljen. Zandarji, ki so pozneje prispeli na kraj dogodka, so našli mnogo izstreljenih patron, kar kaže, da so napadalci streljali zelo hitro.

Uradno poročilo pravi dalje, da je bil poročnik Klop navzoč, da bi prisostvoval dogovorjenemu sestanku obeh Angležev v obsejni kavarni, ker sta Angleža pokazala polnomočje, ki ju je pooblašalo za razgovore z Nemci glede možnosti mirovnih pogajanj. Po nalogu svojega predstojnika bi moral Klop nadzorovati zadevo v interesu holandske nevtralnosti. Klop je bil navzoč tudi pri razgovoru, ki sta ga Angleži imela v isti kavarni pred hišo dne 9. t. m. Pri tej priliki so bila mirovna pogajanja edini predmet razgovora.

Sabotaže na ladajah osl Rim—Berlin—Tokio

Berlin, 24. nov. AA (DNB) Uradno poročajo: Od novembra 1937 do novembra 1938 so se izvršile sabotaže na več ladjah, ki so ladje uničile in ubile ali ranile njihovo posadko. Gre za nemške, italijanske in japonske ladje. Nemški organi, ki so imeli nalogo pojasniti te zločine, so se trudili, da ni bila prizadeta nobena angleška ladja. Z izpovedmi arhetranega angleškega stotnika Stevensa pa so oblasti ugotovile naslednje. Glavni izvršilec vseh sabotaž na ladjah je bil Nemec Petcha, njegov gospodar pa britanski Intelligence Service. Ker je bil osumljen, da je po vzročitel teh dejanj, in na pritisk nemških oblasti, ga je policija neke nevtralne države septembra 1938 aretirala, a na intervencijo britanskih uradnih krovov spustila. Dne 29. junija letošnjega leta je kodanjsko civilno sodišče obsodilo Petcha na zaporno kazen zaradi vohunstva v angleško korist. Prva ladja angleškega plovila na kateri se je morda izvršilo podobno dejanje po nalogu Intelligence Service je bila „Athens“.

Berlin, 24. nov. z. (Associated Press) Nemške oblasti uradno izjavljajo, da je bil aretirani angleški agent Stevens v zadnjih letih razvnelj urada za sabotaže nemških, italijanskih in japonskih ladjah. Poročajo, da je bilo v letih 1936 do 1938 izve-

denih več takih primerov sabotaže. Baje je Stevens v tem smislu že podal priznanje. „Völkischer Beobachter“ piše, da je bil agent Best v nevtralnih državah ponovno obsojen radi špionaže. Tako tudi letos na Danskem. V Kodanju to informacijo baje potrjujejo.

Angleško pojasnilo

London, 24. nov. AA (Havas). Zvedelo se je, da sta kapitan Stevens in mister Best, ki so ju Nemci 9. t. m. s silo odveli z nemško-holandske meje pri Venlu, prišla na mejo z vednostjo angleške vlade. Nekaj časa sta bila v zvezi z nekimi visokimi nemškimi osebnostmi. Dne 9. novembra sta prešlo povabilo, da se v Venlu sestanejo z nekim nemškim zastopnikom, ki mu je bilo na tem, da jima izroči celotno „mirovnih predlogov“, namenjenih britanski vladi. Stevens in Best n'kdar n'ista Nemčiji dostavljala nobenih angleških mirovnih predlogov. Ko sta prispela v Venlo, je bil vprijeten nanju napad, ter so ju odvedli preko holandske meje na nemško ozemlje. Best in Stevens sta obvestila holandske oblasti o značaju svojega poslanstva, nekemu holand kemu častniku pa so bila dana navodila, da ju spremljajo ter da oskrbi za to, da se ne bi pripetilo ničesar, kar ne bi bilo v skladu s holandsko nevtralnostjo. Zdi se, da je Gestapo odkrila, zakaj je šlo ter se je odločila preprečiti vsako nemško akcijo za dosego miru. Spravljati to poslanstvo v zvezo z monakovskim atentatom je podobno zakasneli misli, ki se je porodila Himmlerju pred nekaj dnevi.

Monakovski atentator dve leti v Dachau?

London, 24. nov. s. Angleški radio javlja, da je bil Elser, ki je obtožen izvršitve monakovskega atentata, skupno z nekim Karlom Buchholzem šele pred enim tednom izpuščen iz koncentracijskega taborišča v Dachau, kjer sta se oba nahajala od leta 1937. Nemške straže so ju nato odvedle na švicarsko mejo, nato pa spet nazaj v Monakovo. Potem sta bila obtožena izvršitve monakovskega atentata.

Špijonaža v Angliji

London, 24. nov. AA (Havas) Današnji „Daily Express“ piše, da so med 50.000 nemškim in avstrijskim begunci, ki so prišli v Veliko Britanijo, ko so se začele sovražnosti ter so se pripravljali na odpuhtje v Ameriko, odkrili nad 100 vohunov

Židovski rezervat na Poljskem

O ustanovitvi posebnega židovskega rezervata v bivši poljski provinci Lublin poročajo sedaj nemški listi točnejše podrobnosti, ki dokazujejo, da bodo skušali Nemci s temi odredbami židovsko vprašanje v celoti urediti v smislu narodnega socializma in to za vsa ozemlja, ki so danes pod nemško oblastjo. Ze sedaj odhajajo veliki prevozi židovskih družin in posameznikov tako z Dunaja, kakor tudi iz Češke in Moravske pa tudi iz Berlina. Vratilave in iz drugih nemških krajev v Lublin kjer nastajajo v tamkajšnjem okolišju vedno večja židovska taborišča.

Svedski dnevnik „Stockholm Tidningen“ opisuje že organizacijo takega taborišča v katerem je uvedeno prisilno delo za moške do 70 leta starosti, za ženske pa do 55 leta. Obvezno delo traja dnevno 12 ur v polurnim odmorom opoldne. Muške uporabljajo v glavnem za odstranjevanje razvalin in podrtij v mestih in vaseh, za gradnjo cest in podobna dela. Ženske delajo na polju. Nikdo ni smel iz svoje prej-

Gestapa. List pripominja, da je zelo verjetno, da so med nemškimi begunci, se vohuni, ker angleške oblasti se niso končale preiskave. Vsi, ki so pod krinko beguncev skrbali gradivo o pravih beguncih in o državni obrambi, so zdaj v nekem koncentracijskem taborišču v Veliki Britaniji je 74.000 Nemcev in Avstrijcev, med njimi 43.000 švabov.

★

Odmev dogodkov v Pragi po svetu

London, 24. nov. v. Agencija. Reuter poroča, da bi se moralo na univerzi v Oxfordu danes vršiti veliko dijaško letno zborovanje. V znamenje žalosti zaradi dogodkov v Pragi je bilo to zborovanje odgodeno.

Iz Ekvadorja poročajo, da so dijak na tamkajšnji univerzi sprejeli manifest, v katerem so izrazili vse svoje simpatije za češko dijaštvo. Manifest je bil razposlan vsem univerzam v Severni, Južni in Srednji Ameriki.

Usmrtitve v Varšavi

London, 24. nov. o. (Exchanges Telegraph) Po došlih vesteh so nemške oblasti prepelejo v koncentracijsko taborišče v Dachau bivšega varšavskega župana Stefana Starczinskega. Po prihodu nemške vojske v Varšavo so ga imeli z nekaterimi drugimi člani meščanske obrambne odbora zaprtega kot talca v mestni posvetovalnici. V koncentracijsko taborišče so ga odpeljali zaradi neprestanih nemirov v Varšavi. V zvezi s tem tudi poročajo, da je bilo zaradi nemirov ustreljenih 10 varšavskih meščanov.

Oborožena nevtralnost Italije

Rim, 24. nov. br. Ministrski predsednik je v svojo ministra vojske odredil, da se dopusti, ki so bili dovoljeni večjemu številu oficirjev in vojaštva koncem meseca septembra za dobo 60 dni, sedaj podaljšajo za nadaljnji 20 dni. V političnih krogih je vest o tem izzvala veliko zadovoljstvo in jo tolmačijo kot ponoven realen dokaz za to, da bo Italija ostala nevtralna.

Na drugi strani se stanje stroge vojaške pripravljenosti v Italiji stalno izpopolnjuje. Danes dopoldne je Mussolini sprejel guvernerja in vrhovnega poveljnika vojske v Libiji maršala Balba ter vrsto generalov in drugih višjih oficirjev, ki pripadajo kontingentom vojske v severnoafriških kolonijah. Po službenih podatkih sestavljajo Italijansko vojsko v Severni Afriki: en armijski zbor, en zbor libijskih čet, en zbor saharskih čet, divizija vojnemornarce, večji oddelki letalstva ter obdivizija fašistične milice. Mussolini je ob priliki tega sprejema dal generalom nova navodila za nadaljnje vojaško delovanje v Libiji.

Nemški nasvet nevtralcem

Berlin, 24. novembra. AA. (DNB) V zvezi z novimi ukrepi angleške blokade se sklicuje „Deutsche Allgemeine Zeitung“ na klavzulo „plačaj in odpelje“, s katero si Zedinjene države zagotovile možnost, da prodajajo lastno blago brez rizika za lastne ladje. Če danes druge nevtralne države, ki so prišle v stisko zaradi novega britanskega nasilja, razmišljajo, kako naj se rešijo pred angleškimi nasilnimi metodami, si ne morejo kaj, da ne bi vpoštevale ameriškega zgleda. Klavzula „plačaj in odpelje“ bi morala pomeniti izhod iz položaja, ki je vanj spravila Anglija večino nevtralnih držav. Plovba okoli britanskega otočja je postala tako nevarna, da na vseh straneh razmišljajo o tem, kako bi se je ognili. Zdi se, da je britanska admiraliteta sama izprevidela, kje so nje njene spodobnosti, ker se ji je zdelo potrebno, da je večino dohodov do pristanišč na vzhodni obali spet zaprla za plovbo.

Rusija in Finska

Helsinki, 24. nov. (Exchange Telegraph). Predsednik finske vlade Kajander je včeraj izjavil, da finska vlada ni videla nobene možnosti, da bi sprejela predloge, ki jih je v teku rusko-finskih pogajanj nazadnje stavila ruska vlada. S sprejetjem teh predlogov bi prenehala finska nevtralnost in glavne finske trdnjave bi prešle v roke druge države. Kajander pa je pripomnil, da je Rusija ponosno priznala pravico malih narodov do samoodločbe ter voljo do dobrih sosedstvenih odnosov do Finske, kakor tudi finsko neodvisnost.

Helsinki, 24. nov. AA. (DNB) Finska hrzvojavna agencija prinaša neko poročilo, ki pravi, da napovedani odstop državnega svetnika Paasikivija na poslaniško mesto v Stockholm in njegov bližnji odhod iz državne službe nista posledica kakšnih nesoglasij med njim in finsko vlado. Ze pred začetkom rusko-finskih razgovorov je bil Paasikivi izrazil željo, da bi se umaknil iz poltičnega življenja.

Turška misija v Parizu

Pariz, 24. nov. br. Danes je prispela v Pariz turška misija pod vodstvom generalnega tajnika zunanjeja ministrstva Numana Menemendzoglaja.

Zakaj je izostal vdor na Holandsko

Dramatični razvoj priprav in odpovedi nemškega napada na Nizozemsko

J. Pariz, 23. novembra

Hitlerjev načrt za napad na Holandsko ter dramatični potek nemških priprav za to ofenzivo, ki je bila kasneje končno opuščena, ali pa morda tudi samo za nedolgo čas odgodena je še vedno predmet živahnih razprav tukajšnjega tiska. Polslužbena francoska agencija Havas je objavila iz povsem zanesljivega vira naslednje zanimive informacije:

Za sedbo Holandske se je Hitler odločil v začetku meseca novembra in bi morale nemške čete prekoračiti holandsko mejo 12. novembra. Vmes je prišel, kakor je znano, 8. novembra atentat na Hitlerja, ki se je bil ponemiril. Ko se je Hitler naslednjega dne vrnil v Berlin, je takoj sklical konferenco svojih pet generalov, ki jih v krogih nemškega generalnega štaba imenujejo kratko »Hitlerjev privatni generalni štab«. Hitler je otvoril konferenco z izjavo, da napad, ki se je Angliji ponemiril (mišljen je atentat v Monakovem), ne more izpremeniti njegove odločitve, nakar so se takoj pričela posvetovanja glede podrobnosti napada na Holandsko. General Reichenau, ki spada med petorico Hitlerjevih ožjih svetovalcev in običajno vedno vneto zagovarja in podpira Hitlerjeve vojaške načrte, pa je to pot proti pričakovanju izrazil dvom, da bi bil sedanji trenutek primeren za napad na Holandsko. Svoje naziranje je podprl z utemeljitvijo, da obisk belgijskega kralja Leopolda pri holandski kraljici Viljemini v Haagu dovolj jasno dokazuje, da v primeru nemškega napada na Holandsko Belgija ne bi ostala nevtralna. Prav na belgijski nevtralnosti pa je bil zasnovan načrt vpada na holandsko ozemlje.

Poročilo generala Reichenaua ni napravilo na Hitlerja prav nobenega vtisa. Nasprotno, Reichenau je dobil od Hitlerja ce-

lo striktno povelje, da mora do 11. novembra zvečer končati vse priprave za nemški vdor na Holandsko.

Drugi sestanek Hitlerjevega privatnega generalnega štaba je bil 11. novembra zjutraj. Poleg generalov so se sestanka udeležili tudi nekateri člani stranke. Seja je bila zelo razburljiva. General Reichenau je znova z vsem poudarkom iznesel dejstva, ki so jasno kazala, da bo Belgija Holandski v primeru napada priskočila z oboroženo silo na pomoč. Pripomnil je, da ta primer ni v nemškem ofenzivnem načrtu, zaradi česar ne more prevzeti odgovornosti, če bo napadni račun dovedel do usodnih posledic. Slednjic pa je Reichenau le kapituliral in izrazil, da je pripravljen izpolniti vsa povelja. Za Reichenauom je generalisim Brauchitsch, ki se je tresel od razburjenja, izjavil da glede na nove okoliščine, ki so nastale po izmenjavi misli med Belgijo in Holandsko, ne more sprejeti odgovornosti za pohod na Holandsko. Hitler je odločno zavrnil tudi vse Brauchitscheve ugovore in odredil, da se morajo njegova povelja brezpogojno izvršiti v določenem času.

V noči od 11. na 12. novembra pa je Hitler, ne da bi se bil medtem še s kom posvetoval, iznenada brzjavožno odpovedal vdor na Holandsko. Motorizirane jedinice, ki bi morale prve prekoračiti holandsko mejo, so bile štiri ure pred določenim terminom obveščene, da je vdor na Holandsko odpovedan. Od večernih ur 11. novembra dalje je bilo na pohodu proti holandski meji več motoriziranih oddelkov, zlasti iz Nürnburga, Stuttgarta in Grlsheima.

Kaj je prav za prav vplivalo na Hitlerja, da je odpovedal vdor na Holandsko, pa je še vedno zavito v temo, ker po informacijah Havasovega dopisnika Hitler o tem s svojimi vojaškimi svetovalci ni več razpravljaj.

Zanimiv novinarski proces v Beogradu

Beograd, 24. nov. o. Pred beograjskim okrožnim sodiščem se je danes nadaljevala zanimiva razprava o tožbi novinarja Vuka Dragovića, bivšega urednika „Politike“ proti dr. Kostu Lukoviću, bivšemu šefu Centralnega Prešbiroja. O ozadju tožbe je „Jutro“ že poročalo, enako tudi vsi drugi večji listi. Vuk Dragović je bil na zahtevo dr. Koste Lukovića, ki je bil v Stojadinovičevem režimu močnogi šef Centralnega prešbiroja, odpuščen iz službe, ker je bilo „Politika“ zagroženo, da bo drugače ustavljeno.

Zastopniki erarja so izrazili na današnji razpravi mnenje, da dr. Kosta Luković ni bil pooblaščen za izvršitev takega dejanja kakor ga je storil, zaradi česar tudi država ni dolžna plačati nobene odškodnine tožitelju Vuku Dragoviću. Dr. Kosta Luković ni imel pravice izraziti zahteve po odpustu novinarja Vuka Dragovića iz uredništva „Politike“ ker taka zahteva po zakonu ni bila utemeljena. Ker so tožence in branilci predlagali zasilisanje večjega števila prič, je bila razprava zopet odgodena.

Ameriški poslanik pri Cšanu

Rim, 24. nov. s. (Associated Press). Ameriški poslanik Phillips je imel danes 40 minutov razgovor z zunanjim ministrom Cšanom.

Španija gradi novo vojno brodogradilnico

Madrid, 24. nov. s. (Reuter). Španska vlada je sklenila, da izroči v gradnjo 50 vojnih ladij. Med njimi bodo štiri velike vojnne ladje po 35.000 ton, 14 krizarik, 18 rušilcev in 14 podmornic.

Poostritev tiskovnega zakona na Madžarskem

Budimpešta, 24. nov. br. Na Madžarskem se pripravljajo važne upravne, politične in druge reforme. Državni podtajnik notranjega ministrstva dr. Antal je danes med drugim napovedal tudi reform tiskovnega zakona. Po novem zakonu bodo listi kaznovani tudi v primeru, da bi objavili neresne vesti.

Trebušni legar v Varšavi

Berlin, 24. nov. AA. (DNB). S pristojne strani zanimajo poročilo angleških listov, da je v Varšavi zavlada kolera. Ugotovljeno je, da se do danes ni pojavil niti en primer te nalezljive bolezni. Res pa je, da so se pojavili nekateri primeri trebušnega tifusa in da so bili zaradi tega izdani ukrepi. Prebivalstvo je dobilo nalog, da naj se prijavijo zdravnikom, da dobi injekcije proti tifusu.

Požar uničil 19 ameriških potniških letal

Des Moines (USA), 24. nov. j. (Havas). Danes je nastal v hangarju tukajšnjega letalskega pristanišča požar, ki je uničil 19 transportnih letal v skupni vrednosti 70.000 dolarjev. Do tal je pogorel tudi hangar, tako da znaša skupna škoda nad 100.000 dolarjev. Pri požaru je bil en monter ubit, dva pa hudo ranjena. Požar je nastal po eksploziji acetilena, s katerim so monterji varili ogrodje pri nekem letalu.

Prodiranje Japoncev

Tokio, 24. nov. br. Agencija Domej poroča, da so Japonci čete, ki so se pred dnevi izkrcale v bližini Pakhoja, v pretekli noči zavzele Nanning, nekdanje glavno mesto pokrajine Kvanli, ki leži še ob meji francoske Indokine. Japonci naglašajo, da je bil Nanning eno izmed glavnih luk preko katerih so šle dobave orožja in municije z vsega sveta v Čungking. Sprito tega so mnenja, da je s padcem Nanninga Kitajska tudi na jugu docela odrezana od ostalega sveta.

Turistična centrala za srbske pokrajine

Beograd, 24. nov. AA. Dopoldne je bila tu konferenca zastopnikov turističnih organizacij s področja varšavske, zetske, moravske in dunavske banovine ter s področja uprave mesta Beograda. Namen te konference je bil dogovor o ureditvi dela vseh turističnih organizacij za razvoj in pospeševanje tujkega prometa na področju omenjenih banovin. Po izčrpnih razpravah o razmerah in potrebah tujkega prometa na področju teh banovin in uprave mesta Beograda so na konferenci soglasno sklenili, da se ustanovi skupna tujko-prometna organizacija s sedežem v Beogradu. Ta organizacija bo zastopala pravice in interese turističnih organizacij in jih spravljala v sklad z delom na tem področju. Sodelovala bo s službenimi in drugimi činitelji, predvsem pa z društvom „Putnik“ v Beogradu v vseh zadevah, ki se tičejo razvoja in pospeševanja tujkega prometa na tem področju. Izvrševala bo vse ukrepe in poele, ki bi se izkazali za potrebne in koristne razvoju in pospeševanju tujkega prometa. Izvoljena je bila uprava te skupne organizacije, ki bo vodila posle do izvolitve stalnega odbora. Na čelu uprave je predsednik društva „Fruska gora“ iz Novega Sada dr. Vladimir Belajčić.

Davčni uradniki in davčna reforma

Beograd, 24. nov. o. Uduženje davčnih uradnikov je imelo v Beogradu sejo, ki so se je udeležili delegati iz vse države. Na seji so razpravljali o nameravani reorganizaciji davčne službe. V svoji resoluciji pravijo davčni uradniki, da je davčna reforma iz leta 1929, s katero so bile ustanovljene davčne uprave kot davčne oblasti prve stopnje, prinesla v teku 10 let poslovanja in predpisavanju in izterjavanju davkov odlične rezultate. Zaradi tega ne bi bilo treba menjati dosedanj sistema, zlasti ne ker izvršujejo davčno službo izkušeni strokovni uradniki. Nameravana reorganizacija, po kateri bi se ustanovili dve vrsti davčnih uprav, prva za predpisovanje, druga pa za izterjavanje davkov, ne bi prinesla enakih dobrih rezultatov. Zato mislijo davčni uradniki, da reforme ni treba izvršiti. Ako je pokazal dosednji sistem kakšne nedostatk, se morejo odstraniti brez takega daljnosežnega eksperimenta.

Italijanski prosvetni minister na potu v Sofijo

Trst, 24. nov. br. Danes popoldne ob 14.05 je prispel semkaj iz Rima prosvetni minister Bottai v spremstvu več višjih funkcionarjev. V Trstu si je ogledal nekaj javnih del. Zvečer je s stompionskim ekspresom odpotoval preko Ljubljane in Beograda v Sofijo, kjer bo prisostvoval otvoritvi razstave italijanske knjige in izročil kralju Borisu diplomu častnega doktorja rimske univerze.

Japonski poslanik na Avali in Oplenju

Beograd, 24. nov. p. Novi japonski poslanik na našem dvoru, ki je včeraj Nj. Vla knezu namestniku Pavlu izročil svoja poveljna pisma, je bil danes na Oplenju in na Avali, kjer se je poklonil zemski in ostanom kralja Aleksandra in Neznanega junaka.

Iz državne službe

Finančni minister je imenoval dosedanjega podinspektorja finančne kontrole v Ljubljani Frana Gabriska za starešino glavnega oddelka finančne kontrole za mesto Ljubljana.

Vremenska napoved

Zemunska: Po večini oblačno in hladno vreme. Ponake v severnih krajih bo nakhalno snežno, v južni polovici države pa sta vročnja del in suha.

Srbska mati - admiral Gepratte

Pred dnevi smo poročali o smrti francoskega generala Gepratta, ki je umrl v visoki starosti 88 let. Admiral Gepratte si je v času svetovne vojne zaradi svojega plemenitega zavzetja za rešitev Srbije iz katastrofe, ki jo je zadela s albanske golgošte, pridobil globoke simpatije in spoštovanje arabske vojske, ki mu je vodila imo »Srpska majka«. Minister vojske in mornarice, armijski general Milan Nedić, bo v kratkem objavil knjigo svojih spominov »Srpska vojska na Kiru in v Afriki«, v kateri govori nekaj najlepših mest s srednjih s admiralom Geprattom. V naslednjem prinašamo kratek odlomek o prihodu prvega dela arabske vojske v Bizerto.

Čeprav je bil december, je solnce prijetno prigravalo in poljubljalo to pisano vojsko, množico na obali in žive mrtvece na parniku, katerim se je v tem trenutku čustvo zadovoljstva mešalo z žalostnimi mislimi na zasluženo domovino, na dom, na drage. Grudi so jim globoko dihale, a v grlu jih je stiskalo, v oči so vrele solze. Iz tega stanja jih je iznenada iztrgal oster glas trombe, ki je najavil prihod komandanta Bizerte. Čete so se postrojile, fanfare in godba so zaigrale pozdravni marš. V rdečem avtomobilu se je pripeljal komandant Bizerte, francoski admiral Gepratte. Njegova visoka in suha, prava vojska postava in paradni uniformi je lahkotno skočila iz voza in se poklonila stavi, obšel je čete in prisotno množico pozdravil z glasnimi, odličnimi besedami: — Gospodje in gospodi! Zlati mi je, ker vam ne moremo dopustiti, da pozdravite naše prijatelje, brate po orožju, ki so s tolikim junaštvom branili svojo rodno grudo. Zdravniki so med njimi ugotovili tudi nalezljive bolezni.

Na te besede se je kakor po čudežu spremenilo nebo in obrazi vseh prisotnih. Namesto solca so se iznenada nagrmadili oblaki, strele so jele švigati in močan dež je udaril med ljudi. Admiral Gepratte se je lahkotno vzpel po stopnicah, ki ga je na vodu v ladju pričakovala straža in komandant broda. Trobentač je javil njegov prihod, komandant pa je admiralu poročal o številu srbskih oficirjev na brodu. Na admiralovo zahtevo, da jih vidi in pozdravi kot brate po orožju, so se oficirji zbrali v velikem in malem salonu ladje. Admiral je pozdravil vsakega posebej izmed njih, za vsakega je imel kakšno besedo. Nato je stopil v sredo in s močnim glasom nadaljeval:

— Tovariši in gospoda, pozdravljam vas v imenu vaših tovarišev po orožju, v imenu francoske mornarice in meščanov Bizerte, ki bo srečna, da vas sprejme in vas ozdravi od težav in tegob, ki vam jih je dodelila usoda. Pozdravljam vas kot oficirje vojske, s katero ste se znali s toliko hrabrostjo, navdušenjem in požrtvovalnostjo boriti proti trikrat močnejšemu sovražniku; in na koncu pozdravljam v vas ljudi, ki ste znali s toliko samozavedanjem vse žrtvovati svoji dolžnosti, celo domovino. Vedel sem, slišal in čital sem o mukah, ki ste jih morali vzdržati, napade in od vseh strani. A nič vas ni moglo preprečiti, da ne bi do kraja izvršili svoje dolžnosti. Pridružujem se vsemu svetu in se divim vašim dejanjem v borbi in vašemu umiku skozi nepreohodno Albanijo. Zelim vam, da tu pri nas najdete odmor, ki ste ga tako dolgo plačali, a mi bomo od vsega strani storili vse, da vam bo bivanje med nami čim prijetnejše.

Admiral se je zahvalil eden izmed naših tovarišev, francoski dijak. Dež je lil, grom za gromom je odmeval od Sredozemskega morja, kakor da se hoče nebo maskevat na sovražni pravice in svobode dobrega in poštenega naroda. ki so ga pregnali od svojega ognjišča v samo Afriko.

Admiral je hotel obiskati tudi vojake. Odel je v prvo nadstropje. Ko so naši vojaki videli admiralu, so vstali, da ga pozdravijo. A mnogi izmed njih se niso mogli držati na nogah in so spet posekli. Samo upadle oči v duplinah so nemo s svojim pogledom spremljale visoko osebo, admiral pa jim je očetovsko govoril dobre besede, ki jih niso razumeli. A ugalsle oči so za trenutek zasijale in se zasolile. Cutili so, da se je po strašni golgoti vendar našel nekdo, da jih toplo pogleda in jim reče besede, ki so jih po gibih admiralovih ustov razumeli kot izraz lastne bolečine in sočutja človeku.

Strašni izglez naših vojakov je ganil tega starega vojaka in, medtem ko se mu orosile modre oči, so mu ustne drhte in izgovarjale besede: »To je strašno, to je nečloveško! Potem je ves nežen nadaljeval:

— Otroci moji, vi, ki ste toliko storili za splošno stvar, vi, ki se vam divi svet, vi, katerih podvige so ponosni vsi vaši zavezniki — dobrodošli nam! Konec je vašega trpljenja in muk. Imejte zaupanje in hrabrosti, da boste zdravljenje prenesli prav tako moško, kakor ste junaško zdr-

žali vse nadčloveške napore, preden ste prišli sem. Res je, težko preizkušnja vam je naložila usoda, a zdaj je konec tega. Potrudili se bomo, da vam damo prilike in možnosti, da si odpočijete, si opomorete in se opremite z vsem, da boste potem čili in veseli zavzeli mesto, ki ste ga zaslužili med zavezniki, v veliki, svobodni Srbiji.

Ginjen je admiral pozdravil vojake in za-

pustil mesto, kjer so ležali mrtveci in je vladala sama smrt.

Zunaj pa je ljudstvo kljub burji, dežju, vetru in toči še zmerom čakalo. Vsakdo je hotel okrasiti borce za pravico in svobodo, vsakdo je hotel bolnim in ranjenim pomagati namesto njihovih mater, sester in dece, ki ječijo v suženjstvu ob razkopanih ognjiščih.

Odlični rojak iz Švice naš gost Univ. prof. dr. inž. Roš iz Curiha je pred našimi tehničnimi strokovnjaki predaval o svojih znanstvenih izsledkih

Ljubljana, 24. nov.

Snoči je v združenju inženjerjev in arhitektov predaval sloviski znanstvenik svetovnega imena dr. inž. Mirko Roš, profesor univerze v Curihu in direktor švicarskega zavoda za preiskavo materiala. Ugledni znanstvenik je jugoslovanski rojak, rojen v Zagrebu in po materi Slovenec. Njegovo snočnje predavanje o meritvah deformacij na izvršnih objektih in o njihovem pomenu za stavbarstvo je

Mirko Roš

bilo na odlični znanstveni višini, in kar je enako važno, na enako kvaliteten in izredno fin način predano v lep in čistih frazah. Ugodni gost je na svojem službenem položaju naslednik znanstvenikov največjega slovesa. S svojo prefinjeno tehniško kulturo je dvignil ugled zavoda, ki ga vodi že dolga leta na zavodno višino in je njegova zasluga, da uživa nesporen sloves. Profesor Roš je kot strokovnjak za vprašanja iz svoje stroke čisto vajben v mnoge evropske države za svetovalec pri reševanju najtežjih problemov, ki veljajo skorajda za nerešljive. Tudi pri nas smo že imeli čast imeti g. profesorja v svoji sredi, zato je bilo zanimanje za snočnje predavanje toliko večje, ker je bilo upravičeno pričakovanje, da bodo poslušalci deležni resničnega užitka.

Ob pričetku predavanja je gostu izrekel dobrodošlico in zahvalo za njegov obisk v imenu združenja univ. prof. inž. Pehani, nato pa je dr. Roš za dobro poudarilo uro pritegnil nase spontano pažnjo polne dvorane izbranega tehničnega poslušalstva, ki je ob zaključku izredno zanimivih izjavljajev ne samo nagradilo g. profesorja z upravičenim priznanjem, ampak je bilo videti, da bi želeli še kar naprej uživati gladko tekočo in globoko pretehtano besedo uglednega znanstvenika. Predavanje je bilo še posebej zanimivo, ker je živo besedo predavatelja pojasnjeval cel niz lepih in jasnih sklopitnih slik, ki so pomenjale poleg skloptnega je nesporen dokaz izredne znanstvene delovitosti prof. Roša, saj so bili vsi posnetki merilnih naprav in merjenih objektov izvršeni pri polikuhstih in preiskuvanjih, ki jih je napravil dr. Roš s svojim malim štabom inženjerjev, asistentov in laborantov ne le v Švici sami, temveč tudi v številnih drugih državah. — V klenih in zgoščenih stavkih je predložil živo potrebno sodelovanja prakse s teorijo

v tehnični znanosti še posebej, kjer nikakor ni dovolj izvršiti še tako točen statični izračun konstrukcije, ne da bi se tudi pozneje in takrat se prav posebej, ko je dovršena, ne zanimali zanjo. Tehnične konstrukcije žive na svoj način enako življenje kot živa bitja, zato velja zanje isto kot za živa bitja, da jih ne smemo mučiti in preobremenjavati. Nasprotno — v tehnični znanosti se vse bolj uveljavlja naziranje, da je treba dovršenim velikim konstrukcijam posvetiti veliko pažnjo, kako »žive« svoje življenje. Tehnično povedano, vedeti moramo, kakšnim vplivom je zgrada izpostavljena in kako ti nanjo vplivajo, kakšne sile nastopajo v notranjosti konstrukcije, kako je sploh zgrajena, iz kakšnega materiala in podobno. S koliko ljubeznijo dela prof. Roš za stvar, so pokazale slike številnih merilnih naprav, ki so mu zveste pomočnice pri njegovem delu in mnoge od njih izpopolnjene vprav virtuozno do presenetljive točnosti po njegovi smeri in izkustvih. Razni fleksiometri za merjenje upogibov, kordimetri za deformacije v vseh prostornih smereh konstrukcij, dalje oscilografi in seizmografi za najfinjšje tresljaje, klinometri za meritve nagibnih kotov in tenzo-ter deformometri za merjenje samih napetosti in deformacij, vse do točnosti tudi tisočega dela mm, so bili predmet žive pozornosti. Mlajši absolventi naše tehnike so se v našem domačem zavodu za preiskavo materiala, ki ga z enako ljubeznijo vodi univ. prof. dr. inž. Kralj, dober prijatelj prof. Roša, mogli spoznati z mnogimi teh aparatov, po se samo zaželeli se prof. Kralju, da bi mogel za svoje prizadevanje doseči izpopolnjen skromnih pripomočkov na potrebno višino, ki seveda žal ne bo mogla verjetno nikdar doseči one v Curihu, kjer številni mecenji trud prof. Roša s svojim priznanjem podpirajo na zavidan način.

Konstrukcije mostov, ki jih je prikazal prof. Roš, so bile deležne še večje pozornosti, posebej se, ker je na nekaterih od njih vprav dr. Roš izvršil naravnost genialne preizkušnje. Kameniti klasični most francoskega akademika Sejourneja v La Petryse v Luxemburški je pravo remekdelo te vrste, enako konstrukcije enega največjih francoskih konstruktorjev Mailarda in tehnika-fizika Le Chatelierja.

Prof. Rošu je bila zaupana težka in nadvse odgovorna naloga preizkušiti številnih mostov gornjih avtorjev, pa je dosedaj imel še vselej popoln znanstveni in praktični uspeh. Na znamenitem, sestavljenem kamenitem ločnem mostu z vmesno železno konstrukcijo v St. Gallenu, ki je 100 m visok in 120 m širok, je prof. Roš izvršil enako znameniti poizkus, ki je rešil most pred katastrofo, ker so se pričeli izredno visoki stebri že opasno nagibati. Z vzvodom pod jekleno konstrukcijo je na načelu protiteže zadržal razdiralne vplive notranjih napetosti in res povrnil most v pravi položaj. Preizkusil je tudi naš znani zemunski veržni most, ki ga smatra za enega najlepših v tej izdelavi. Pravkar se vrača iz Zagreba, kjer je enako preizkušil novozgrajeni most preko Save, in je ob zaključku svojih izjavljajev tudi prikazal zanimive slike modernega varenja mostnih konstrukcij in diagrame izvršenih merilnih preizkusov. — Zaključil je z La Chatelierjem da trdno ugotovi, da je lepši razmah čudovite znanosti — tehnike, ki ustvarja lahko čudeže, če človek, ki oblikuje naravo po svoje, ne vrši nad njo nepotrebnega nasilja in če se hoče od resnično genialne stvarnice Narave res učiti. Ob zaključku pa je še izrazil svojo trdno vero

v lepo in uspešno bodočnost naše in njegove domovine, ki ji je zaželel kljub majavnim in težkim časom najlepšo rast.

Simpatičnemu in dragemu gostu želimo še mi enako polno novih uspehov v njegovem delu, ki ga, kakor je videti, ni malo ne utruja, četudi je kot čebela ne-

umoren. Ob njegovem nedavnem 88 letnem življenjskem jubileju, ki ga pa ni opazili pri njegovi mladostni čilosti, mu v zahvalo za ljubezen, ki jo je ohranil do rodne grude, vračamo spoštovanje in priznanje njegovemu velikemu delu. — M.

Draginja v podeželskih mestih Nepovezanost gospodarskih odnosov med mestom in vasjo postruje krizo

Slov. Bistrica, 24. nov.

S snegom, ki je v sredo začel v močni burji naletavati, kakor da smo že trdo pred božičem, so potrkale na okna vsake hiše tudi blede skrbi. Negotovosti, ki so zajele pač vse deleže sveta glede vsega bodočega življenja, nesigurnost življenjskih potrebščin in draginja, ki se je v zadnjih dneh občutno pokazala do najsempotnejših pohorskih naselij, vse to je zaskrbelo tudi najmanjšega našega človeka. Slovenjebistriško, na videz tako bogato pokrajino je zadelo tem huje, ker se zaveda, da nima nikjer zaslonbe, ker se ni znala o pravem času gospodarsko organizirati. Bogata letošnja letina je splahnela, da človek še sam ne ve, kako, in od nje je ostal le tako skromen dobiček, da kmet in mešan nista mogla pokriti niti stotega dela svojih najnujnejših potreb. Kako pa se bodo razmere razvijale v prihodnjih dneh, vedi sam bog, saj je človek že v skrbah za jutrišnji dan.

Pomanjkanje gospodarske organizacije in tesne povezanosti med mestom in bližnjo ter daljno okolico kaže pri nas bridke sadove. Sodobnost terja od mešana in okoličana v gospodarskih ozihrh splošno povezanost, brez katere sta oba obsojena na nesmiselno živovarjenje, in ta povezanost je neobhodno potrebna pri naših malih podeželskih mestih stokrat bolj nego pri velikem mestu, ki razpolaga z vsemi sredstvi, da pridobiva potrebščine tudi iz oddaljenih krajev. V tem pogledu je Slov. Bistrica morda najzadnja med našimi podeželskimi mesti. Ima nekaj letnih sejmov, a ti sejni ne odgovarjajo splošnim potrebam, ker so po večini namenjeni le kupčijam z živino in po vrhu niso tako živahni kot po drugih mestih. Kar se čuti kot najhujše zlo v življenju malih in tudi velikih ljudi v mestu, je pomanjkanje rednih tržnih dni, kakor so vpeljani v vseh naših podeželskih mestih. To zlo na sil v osrednje pri vsaki priliki, ne samo pri meščanu, temveč tudi pri okoliskem kmetu.

Človeku se mora čudno zdeti, da mesto, ki ima tako bogato okolico, ni v tem oziru doslej napravilo nobenih korakov, čeprav je vsak človek trdno prepričan o nedogledni koristi, ki bi jo imelo mesto od tržnih dni in od racionalnega izkoriščanja okolice. Tujcu se mora čudno zdeti, če vidi na vlaku gospodinjjo iz našega mesta, natorjeno z zelenjavo in vrtnimi pridelki, ki si jih je nakupila na mariborskem trgu pa jih nosi v isto mesto, katerega okolica je prebogata vseh pridelkov, a jih ne zna izkoristiti. To je čudna resnica, kakor je čudna resnica tudi to, da ptujski bolgarski vrtnar, ki prihaja s svojim vozčkom enkrat na teden v mesto, za silo reši naše gospodinjje iz trenutne zadrege in jim vsaj za dva dni pomaga s svojo zelenjavo, ki jo zamašča v svojem okolju. V zimskem času pa je še huje in človek se mora, hočeš nočeš, odpovedati vsem vrtnim dobrinam, ki jih je poleti sicer videl povsod v izobilju, a jih ne more uživati, ker jih ljudje ne zna spraviti v denar.

Pomanjkanje tržnih dni pa ni edino dejstvo, zaradi katerega mora trpeti slovenjebistriško mesto, s tem dejstvom vzporedno ga tlačijo in pritiska pomanjkanje

Domačija v plamenih

Vadardci, 24. novembra.

Katastrofalni požar v Premurju, ki bi bil skoro uničil vas Zitkovce, so prihiteli gasiti tudi gasilci iz Dolnje Lendave in iz Murske Sobotice. Ko so gasilci prišli tja, je bilo že osem hiš z vsemi gospodarskimi poslopji v plamenih. Zaradi pomanjkanja vode pa niso mogli stopiti v akcijo. Sreča v nesreči je bila, da ogenj ni pihal v obratni smeri, ker bi potem zgorela vsa vas.

Istočasno je gorelo tudi v Vadardcih pri posestniku Francu Kiselaku. Zgoreli so mu gospodarsko poslopje, svinjak in hišno ostrešje. Gasilci so preprečili, da se ogenj v silnem vetru ni razširil na sosedno poslopje, ki je bilo le osem metrov daleč od pogorišča. Skodo so ocenili na 30.000 din, zavarovalnica pa znaša samo 6000 din. — Vzroka požara niso mogli ugotoviti. V presledku treh tednov je bil to drugi požar v Vadardcih.

Najlepši, nepozabni valčki, ki so očarali naše oči, ki se danes razveseljujejo naša srca v prekrasnem današnjem filmu

o očetu Straussu in njegovih treh genialnih sinovih

JOH. STRAUSS
kralji
valčka

Paul Hörbiger — Hans Holt — Friedl Czepa — Maria Andergast — Gretl Thelmer.

Krasen film — glasbo izvaja slavni orkester dunajske filharmonije! Vsa pozna Straussova valčka, vsak jih ljubi, njegovo usodo, tragiko oče — rivaliteta med njegovo slavo in slavo njegovih 3 nadarjenih sinov, o teh momentih iz komponistovega življenja pa ve le malokdo kaj povedati! Film odkrije v tem pogledu važna poglavja!

DANES PREMIERA!
Predstave ob 16, 19. in 21. uri.
KINO UNION, tel. 22-21

Postani in ostani član
Vodnikove družbe!

Kulturni pregled

Philéas Lebesgue — sedemdesetletnik

Redek pojav v svetovnem slovstvu: kmet in poet, učenjak in kritik širokega obzora. Tak je Philéas Lebesgue (Philéas Lebesgue). Predniki po meču so mu bili žičarji, predelovalci železa in bakra, ki so zatrosili svoj primček tja v Argentino. Pradedi po preslici so pogladi vsi iz trdne kmetijske korenine. Po tej panogi sorodstva je naš naslovnik krepko prikovan na grudo. Pustolovski in postopaski duh očetne veje pa ga je često pogladi v daljino, zlasti ga je mikal v tuje duhovne svetove.

Rojstni kraj: vasica La Neuville-Vault, 15 km jugozap. od mesta Beauvaisa. Tu je dobro začel srednje šolo. Končal je ni. Domotožje ga je vrglo v posteljo za 10 let. A pri tem je izpopolnjeval svoje znanje v grščini in latinščini, srednjeveški francoski kramarji njegovih narečij, provansalski in keltični, dalje v mnogih drugih govoricah tako novolatinske kakor germanske skupine, anglosaksonske in slovanske. Kakor da je hotel na laž postaviti izvor svojega imena, ki pomeni »jecljavec«!

»Btjem kakor Ph. Lebesgue smo dolžni zgolj občudovanju, pravi C. Mauciar. »Ne zdi se mi pretirano, imenovit njegov napot skoraj — nadčloveški, se o njem izraža drugi kritik, A. M. Gosses v izboru Lebesgue-ovih pesmi (Choix de Poèmes, Figuière, Paris, 1933). Kako tu-

di ne! Čez dan orji, sej, opravlja županske posle, zvečer pa piše verze, drame, dušeslovne in fantastične romane, prevaja iz novogrščine, portugalske, brazilščine, aršbine, poročaj o vseh teh slovstvih in še katerih drugih za Mercure de France.

Domači kraj je proslavil s tragedijo Le Grand Ferré, ki je nekak Martin Krpan v stoletno vojno. Roman Le Sang de l'Autre te spominja Govekarjevega V krvi... Le Roman de Ganelon skuša psihološko razumeti izdajalca iz stare francoske epeje: Chanson de Roland. Outre-Terre (onkraj zemlje) se dotika medplanetnih obročij, prikazuje filozofijo razvoja po osebnem naporu...

Pesniških zbirk je dal na svetlo do 20, med njimi La Bûche dans l'âtre, kjer te zgrabijo zlasti kmetijski motivi. Filozofsko navdahnjena pa je posebno knjiga: Le Char de Djagernath. Jugoslovani se bo rad ozrl v zbornik: Triptolème ébloui, to pa zaradi 15 pesmi, ki imajo naše kraje za predmet: Postojna, Vipava, Hrvaški hrasti, Beograd, itd. Nekaj manj takega gradiva vsebuje zvezek: Fenêtres sur le Monde. Da je Lebesgue dosegel klasično dovršenost, izpričuje M. X., citateur, ki med 9 pesmi naših dni, vrednih omembe, navaja tale stih našega godovnika: Les fleurs de liberté qui sont toujours sans haine (Tribune de Genève, 28. 8. 38.).

Naš naslovnik zasluži pozornost že za-

to, ker je sredi vojne vihre 1916. kar na lepem, sam od sebe začel prikazovati svojim rojakom narodit, nastanjen pod Triglavom. Obzorik La Vie je priobčil njegovo razpravo: Les Slovènes. Tri leta kasneje izide njegova Anthologie de Poèmes Yougoslaves, a 1920. Chants féminins serbes, s predgovorom M. Ihrova. Nekaj letic iz Prešerna in župančiča je po francoski, a se ne spominjam, kje jih je objavil. Pomagal je tudi pri sestavi cvetnika Anthologie de la poésie yougoslave (Paris, Delagrave, 1935). Pisca teh vrstic je s svojim prevodom Amade de Gaulle ogrel za portugalske stvari. Pod imenom Lioub Sokolovitch stalno poroča o slovstvenih pojavih iz Jugoslavije. Beograjski list Poste de Radio pa trdi, da g. Lebesgue vneto posluša tukajšnje radijske koncerte, ki so mu kaj pogodu. Ko se je nekoč pogovarjal o indski glasbi z domačinom, je bil L. tihi, ki je vedel več podrobnosti!

Za lanskim 26. novembrom, njegov 69. rojstni dan, sem mu poslal sonet o tivolski avifauni. Navidez radosti, ki mi jo daje krhati rod odhajam od tam zasrbljen (pomniš lanko dušeče ocaže v jesenskih mesecih!) in sem v zaključnih trovstnicah izrazil naše bojazni in bolesti.

In glej tednik La République de l'Oise, kamor naš prijatelj vsak teden pripeva po en uvodnik, prinese 27. XI. 38. članek, kjer se PH. L. zavzema za nesrečno deželico, razkosano na 3 države, poudarja jo izredni knjižni razmah onega dela, ki je po naravnih zakonih pripadel Jugoslaviji. V posebnem pismu mi še sporoča, da bi rad omislil jugoslovensko število pariske smotre Poésie (urednik Octave Charpentier), da bi mogel sbrati okoli 20 fran-

coskih pesmi, ki so jim avtorji Jugoslovani. Sličem snopit je L. priredil že iz Grske.

Drugi Tolstoj na svoji francoski poljani — je Ph. Lebesgue vzor sočutnega, pravičnega človeka, ki ne opusti prilike, da se potegne za slabotne, ponizne, razžaljene. Živa krasota bitij, v katerih drgeta duša, ga tolikanj privlači, da mu je hudo še za kuncem, ki ga je neprevidoma pokosil v detelji. Tako poje v zvezku »Poleno v peči«:

Lep zajec ležal v gosti detelji je skrit.
A ko nabrušena mi kosa ga doseže,
rjavček zavil nemilo se ubit.

Njegova kri ko gnusen greh mi v dušo reže.

Ugončilo ga je to, ker bi je zvit.
Zakaj ni zbežal? Strel, še toli razborit,
krasote živega mi stvara ne odleže.

★

Ko je arhidi plavatelj Milan Vukasović, sin slovenskega očeta iz goriske pokrajine, pripeljal 1926. našega slovenca s avtom v Jugoslavijo, je ta svoje potne vize gnetil v kitice, od katerih naj eno tuna-vedem za vzorec:

Chantez, clochers du pays wende, haute et blanche,
Entre la mer et la montagne;
De Goritz à Zagreb chantez vos hymnes
lents,
Qu'un tenace espoir accompagne...

Čeprav je L. obredel dežele kot Anglijo, Belgijo, Italijo, Portugal, Švico, ni pač nikjer ujel toliko doživljaja v vsakomur besedo kakor ravno pri nas. Edino Camocho-vo domovina utegne s nami tekmovali v

število opevanih krajev. Značilno je, da je 1. XII. 29. — ko je 60-letni L. prejel nagrado »prix Jean-Moréas« — dnevniki Figaro ponatisli njegove granece o potovanju: S'en aller... Obenem je ponovil omeno H. de Régnera: »Ce občudujem v Lebesgue-u filozofa, esejista, uživam enako pesnika v njem.«

Nesobičnemu zagovorniku naših trpljenj in težav želimo še dokaj prijetnih in plodnih dni. Njegov spomin naj se pa ohrani med nami vsaj na ta način, da bo prihodnji sestavljaj francoskih čitank za naše srednje šole ponatisk čim več primerov, iz obile pesniške žetve Lebesguova.

Anton Doboljak

Zapiski
Dr. ARTUR GAVAZZI.
OTKRIVANJE ZEMALJA

Jugoslovanska akademija v Zagrebu je izdala v svoji zbirki »Znanstvena dela in opća naobrazba« kot nje 12. knjigo 326 strani velike 8° obsegajoči spis vodilnega hrvaškega geografa, bivšega profesorja ljubljanske in sedaj rednega profesorja zagrebške univerze dr. Arturja Gavazzija: »Odkrivanje zemalja. Povijest geografskih putovanja od najdavnijih vremena do konca 18. stoljeća.«

Knjiga bo nedvomno zanimala slovenskega izobraženega čitatelja, saj nima mo vsem slovanskem jugu dela, ki bi tako podrobno in s tolikim strokovnim znanjem opisovale odkrivanje posameznih delov sveta, vsa tista velika odkriteljska potovanja, ki so človeštvo razširjala obzorja in tudi širjenjaki prostor ter tako v dobrih delih pripomogla k razmahu civilizacije. Knjiga je razdeljena v več delov. V prvem delu obravnava učni plan starj vek a plovstva

Gospodarstvo

Rumunska devizna politika in naš uvoz nafte

Kakor je znano, se že dalje časa mudi v Bukarešti naša trgovinska delegacija, ki se pogaja zaradi uvoza nafte. Že ob koncu prejšnjega tedna je bilo rečeno, da se pogajanja v glavnem zaključena in da je treba rešiti le vprašanje cen. Vendar tudi v tekočem tednu ni prišlo do sporazuma. V sredo je nenadno odstopil rumunski minister za narodno gospodarstvo Bojov. Včeraj pa je zaradi njegove demisije odstopila celokupna rumunska vlada.

Kakor smo že poročali, je odstop rumunske vlade v zvezi z resnimi težavami, ki so se pojavile v rumunsko-nemški trgovinski pogajanjih zlasti zaradi višjih cen, ki jih je zahteval Bojov za dobavo nafte. Minister Bojov se je postavil na stališče, da morajo klirinške države plačati rumunske proizvode, zlasti nafto, za 60 do 70% dražje kakor pri prodajah za devize. To bi v prvi vrsti zadelo Nemčijo. Enake zahteve pa je minister Bojov postavil tudi pri pogajanjih z jugoslovensko delegacijo, kar je povzročilo znani zastoj. Zahteval po višjih cenah je minister Bojov utemeljeval na podlagi novega rumunskega deviznega režima, ki je bil obljavljen sredi letošnjega septembra. Ta novi režim, ki bi moral stopiti v veljavo že 1. oktobra, predpisuje posebna dovoljenja za izvoz in poseben postopek pri izdajanju teh dovoljenj glede na posamezne države z ozirom na možnost plačila dotične države in na razviti plačilnega prometa. Ta novi devizni režim predpisuje, da morajo izvozniki od dobjenih deviz odstopiti le 30% ru-

munski Narodni banki po uradnem tečaju, 70% pa lahko prodajo denarnim zavodom, ki te nakupljene devize lahko porabijo za kakršnoli plačila v inozemstvu na podlagi posebnih deviznih dovoljenj. Minister Bojov, ki je tvorec tega novega režima, je imel namen dvigniti tečaj leja, odnosno doseči znižanje deviznih tečajev pri istocasnem povišanju uradnih tečajev, kar naj bi omogočilo zboljšanje cen. Pri zamotanih in neurejenih valutnih razmerah je znašal doslej uradni tečaj funta 600 lejev, v svobodnem prometu pa se je funt plačeval po 1500 lejev. Minister Bojov je bil mnenja, da bo večja ponudba deviz na svobodnem trgu povzročila padec svobodnih deviznih tečajev navzgor višjim uradnim tečajem. V resnici pa je bil končni rezultat tega eksperimenta nameravana devalvacija leja. Minister Bojov pa je vztrajal nadalje pri svojem prvotnem načrtu in je hotel doseči vsaj povišanje cen v prometu s klirinškimi državami, kar bi bilo končno glede na izvršeno devalvacijo leja upravičeno. Nemška delegacija pa se je postavila na stališče, da se mora povišati klirinški tečaj marke, če pomeni novi devizni režim devalvacijo leja.

Glede na višje cene, ki jih zahteva Rumunija za nafto proti plačilu v kliringu, se je naša delegacija že prejšnji teden pričela pogajati za ureditev dobav na osnovi plačila v devizah, seveda pod pogojem, da nam tudi Rumunija plača v devizah določene izvozne predmete (kovine).

V oktobru je šlo skoro 50% našega izvoza v Nemčijo in češko-Moravsko

Poročali smo že, da se je naš izvoz, ki je v septembru hudo nazadoval, v oktobru zopet naglo povečal. Znašal je 512 milijonov din, to je za 10,4% več nego lani v istem mesecu. Sedaj objavlja carinski odelek finančnega ministrstva še podatke o razvoju našega zunanje trgovine v preteklem mesecu s posameznimi državami.

Iz te statistike je razvidno, da se je v oktobru najbolj povečal naš izvoz v Nemčijo. Medtem ko smo v avgustu izvozili v Nemčijo blaga za 201 milijon dinarjev, je izvoz v septembru zdrknil nazval na 67 milijonov, v oktobru pa se je zopet dvignil na 163,1 milijona din (lani v istem mesecu 188,4). Vzporedno s povečanim izvozom pa se je znatno dvignil tudi naš uvoz iz Nemčije. V avgustu smo izvozili iz Nemčije za 205 milijonov din, v septembru za 132 milijonov, v oktobru pa za 212,9 milijona din (lani 119,6). V oktobru smo torej izvozili iz Nemčije še enkrat toliko, kakor v istem mesecu lanskega leta. Zato je bila naša trgovinska bilanca z Nemčijo navzlic znatno povečanemu izvozu še vedno pasivna, in sicer za 49,8 milijona din, medtem ko je znašala v septembru pasivnost 65,1 milijona din. V prvih dveh vojnih mesecih je bil naš uvoz iz Nemčije za 115 milijonov večji nego naš izvoz v Nemčijo, kar je pripomoglo, k temu, da se je saldo naših klirinških terjatev v Nemčiji naglo skrčilo. Pasivnost trgovinskega prometa prihaja od izraza v klirinškem prometu šele s časovno zakasnitvijo. Tako je saldo naših klirinških terjatev v Nemčiji dosegel najvišje stanje ob koncu septembra, ko je znašal 15,1 milijona mark. Nato pa se je do srede novembra skrčil na 5,2 milijona mark. V šestih tednih se je torej saldo zmanjšal za skoro 10 milijonov mark ali za 143 milijonov dinarjev.

Dodela v nasprotni smeri se razvija naš trgovinski in plačilni promet s češko-moravskim protektoratom, s katerim imamo visoko aktivno trgovinsko bilanco. V oktobru smo izvozili v Češko-Moravsko blaga za 90,6 milijonov din (lani je znašal naš izvoz v Češkoslovaško 15,1 milijona din), uvozili pa smo iz Češko-Moravske le za 17,6 milijona din (lani za 13,5). Tako smo imeli v oktobru v prometu s Češko-Moravsko za 73 milijonov din aktivno trgovinsko bilanco. Že v septembru je znašala aktivnost našega trgovinskega prometa s Češko-Moravsko 39,4 milijona din. Navzlic večjim plačilom, ki jih je izvršila naša država za prejšnje svoje obveznosti na klirinški račun, je ta visoka aktivnost povzročila stalno naraščanje naših klirinških terjatev v Češko-Moravski, ki so 15. t. m. narasle že na 56 milijonov din. Obstoj tega visokega salda je v zadnjem času povzročil že občutno zmanjšanje našega izvoza v Protektorat. Poročali smo že, da so naši izvozniki svoj sklenili, da ne bodo več izvažali v Češko-Moravsko, dokler se ne bo stanje plačilnega prometa izboljšalo.

Skupaj smo v oktobru izvozili v Nemčijo in Češko-Moravsko 49,5% vsega našega izvoza (lani je predstavljala naš izvoz v Nemčijo in Češkoslovaško 54,6%), od celotnega uvoza v oktobru pa je odpadlo na uvoz iz Nemčije in Češko-Moravske 64,5% (lani 35,2%).

Znatno se je povečal naš izvoz v Ameriko. Statistika za pretekli mesec zaznazuje naglo povečanje vrednosti našega izvoza v ameriške Zedinjene države. V avgustu je znašal naš izvoz v Zedinjene države le 3,1 milijona din, v septembru se je povzpela na 29,5 milijona din, v oktobru pa kar na 67,0 milijona din (lani v oktobru 17,2). Tako so prišle Zedinjene države v statistiki za oktober na tretje mesto v našem izvozu. Naš uvoz iz Zedinjenih držav pa je bil razmeroma slab in je znašal 17,2 milijona din (lani 29,6). Naša trgovinska bilanca z Zedinjenimi državami je bila v preteklem mesecu znatno aktivna za skoro 50 milijonov din, kar je očitno pripomoglo izvozu hmelja. Celotna vrednost našega izvoza hmelja je znašala v oktobru 50 milijonov din in je znaten del tega hmelja šel v Zedinjene države.

Povečan izvoz v Italijo

V preteklem mesecu se je povečal tudi naš izvoz v Italijo. V avgustu smo izvozili v Italijo za 36,2 milijona din, v septembru za 32,8 milijona din, v oktobru pa za 55,8 milijona din (lani za 20,2). Uvoz iz Italije pa je bil nadalje slab. Znašal je v avgustu 49,8 milijona din, v septembru 24,7, v oktobru pa 27,3 milijona din (lani 47,2). Ker je postala naša trgovinska bilanca z Italijo v zadnjih dveh mesecih aktivna, je

pričel nazadovati saldo našega klirinškega dolga nasproti Italiji.

Promet s ostalimi državami

V ostalem je omeniti povečanje našega uvoza v Švico, ki se je v oktobru povzpela na 29,1 milijona din (lani 7,0), uvoz iz Švice pa je bil neznamenit in je znašal komaj 1,6 milijona din (lani 8,2).

Razmeroma znaten je bil izvoz v Anglijo, namreč 21,5 milijona din (lani 16,0), iz Anglije pa smo uvozili blaga za 11,0 milijona din (lani za 24,9). Omeniti je še izvoz v Madžarsko, ki je dosegel 15,7 milijona din (lani 26,7), pri uvozu v vrednosti 14,5 milijona din (lani 8,7).

V Grčijo smo izvozili za 10,0 milijona din (lani za 17,2), v Slovaško pa za 8,8 milijona din. Po izvršeni okupaciji od strani Italije se je povečal naš izvoz v Albanijo, ki je že v septembru dosegel 4,0 milijona din, v oktobru pa 6,9 milijona din (lani 1,5). Končno je še omeniti izvoz v Argentino, ki je znašal 6,3 milijona din (lani 4,8), izvoz v Egipt v vrednosti 5,6 milijona din (lani 2,4), izvoz v Švedsko v vrednosti 5,1 milijona din (3,0) in izvoz v Nizozemsko, ki je znašal 4,5 milijona din (9,7).

Veliki angleški nakupi jugoslovenskih mesnih izdelkov

Poročali smo že, da so za prvo polovico decembra predvidena v Beogradu trgovinska pogajanja z Anglijo zaradi razširjenja medsebojne trgovine. Pri teh pogajanjih bo šlo predvsem za novo ureditev plačilnega prometa ki jo zahtevajo spremenjene razmere v svetovni trgovini. Predlog gre za tem, da določenih predmetov, ki jih uvažamo iz Anglije ne bomo plačevali v devizah temveč z dobavami našega blaga na kompenzacijski osnovi. V zadnjem času je naša mesna industrija prešla iz Anglije velika naročila. Tako je Zadruga klavniča v Zaprrešću v Zagrebu sklenila s angleškimi uvozniki pogodbo za dobavo mesa in mesnih izdelkov v vrednosti 17 1/2 milijona din. To dobavo bo morala izvršiti v nekaj mesecih. Te dni pa so angleške tvrdile sklenile s skupino naših izvoznikov kupčijo za dobavo zaklane perutnine, puranov in jaje v vrednosti 15 milijonov din.

Gospodarske vesti

— Pravitnik o Zvezi hranilnic kraljevine Jugoslavije. Iz Beograda poročajo, da je trgovinski minister dr. Andrej predpisal pravilnik o organizaciji in poslovanju Zveze hranilnic kraljevine Jugoslavije. Po uredbi o hranilnicah morajo biti vse hranilnice združene v državni zvezi, bodisi neposredno ali pa preko banovinskih podzvez. Glavna naloga zveze pa je, opravljati revizijo pri hranilnicah po strokovnih revizijskih zvezi ali banovinske podzveze, in to najmanj enkrat vsako leto. Z novim pravilnikom je predpisano, kako mora zveza izvršiti revizijo, kako mora zbirati podatke za statistiko in kako dajati poročila oblastvom. Nadalje vsebuje pravilnik določbe glede nadzorstva v pogledu izvajanja določb uredbe o likvidnosti in o nalaganju sredstev.

— Pogajanja za dobavo italijanske bombažne preje. V Italijo je odpotovala posebna delegacija predstavnikov domače tekstilne industrije, s katero potuje kot opazovalec tudi poseben delegat trgovinskega ministrstva. Gre za odstranitev težko pri uvozu bombažne preje glede na italijanske zahteve glede cen. Poročali smo že, da je italijanska delegacija o prihodnosti trgovinskih pogajanj v Beogradu obljubila večje dobave bombažne preje in ureditev vprašanja starih sklepov. Italijanske predloge pa so za izvršitev starih sklepov zahtevale občutno povišanje starih cen, in sicer tako, da bi moral naš uvoznik prevzeti 40% razlike med prejšnjo ceno in sedanjo povišano ceno za nove sklepe. Naša delegacija bo najprej posetila Milan, kjer je center italijanske predilniške industrije, po potrebi pa bo odpotovala tudi v Rim.

— Trgovinska pogajanja z Madžarsko. Dne 27. t. m. bi se morala pričeti trgovinska pogajanja z Madžarsko, obenem pa se bodo pričela trgovinska pogajanja s Francijo. Ker pa je nenadno obel pomočnik zunanega ministra Milivoj Pilja, ne bo moglo na dve strani voditi pogajanj. Zato so sporazumno z Madžarsko odgodena pogajanja med našo in madžarsko delegacijo na čas po 1. decembru.

— Doplačila volitve v zagrebški trgovsko zbornico. Te dni je bila v zagrebški trgovinski zbornici seja, na kateri je bilo sklenjeno, da bodo razpisane dopolnilne volitve. Tako dopolnjen zbornični svet bo šele razpravljal o vprašanju sopetne združitve z Industrijsko zbornico, o čemer se je v zadnjem času ponovno govorilo.

— Poravnalni postopek je uveden o imovini Tomaza Sušteršiča, kleparja in neprotokotiranega trgovca v Sodrati (poravnalni narek 16. decembra ob 10 pri okrajnem sodišču v Ribnici, prijavi rok do 8. decembra; poravnalni upravitelj dr. Janko Lavrič odvjetnik v Ribnici).

— Licitacija. Dne 6. decembra bo pri dirkecijske pomorskega prometa v Splitu pismena licitacija za dobavo vrvi, 11. decembra za dobavo 187 parov usnenih skornjev ter nafte do 13. decembra pa za dobavo verig. Dne 27. t. m. se bo pri upravi vojno-tehniškega zavoda v Kragujevcu sklepala pismena pogodba za dobavo pil, 30. t. m. za dobavo ognjeoporne opreme, 2. in 3. decembra pa za dobavo strojev. Dne 9. decembra bo pri štabu zrakoplovstva vojske v Zemunu licitacija za dobavo foto-materiala. Dne 12. decembra bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo električnih motorjev, ekshaustorjev in dvigala.

Borze

24. novembra.

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14,30. Grški boni so se trgovali v Zagrebu po 36, v Beogradu pa so se povzpeli na 37. Na svobodnem deviznem trgu se ravno tečaj nadalje po tečaju 55 din za dolar. Na zagrebškem efektm tržišču se je vojna škoda pri slabi tendenci nudila po 436 (v Beogradu promet po 433,50 - 435). Zaključki so bili zabeleženi samo v 8% Blairovem posojilu po 94 (v Beogradu po 93,75 do 94).

Devize

Ljubljana. Oficijelni tečaji: London: 172,50 - 175,70. Pariz 97,50 - 99,80. New York 4425 - 4435. Curih 995 - 1005. Amsterdam 2347,50 - 2355,50. Bruselj 732 - 744. Tečaji na svobodnem trgu: London 213,09 - 216,29. Pariz 120,50

Senzacionalna razprava o lažnem bankrotstvu

Sodbe znašajo od 400 din globe do poldruga leta robj

Maribor, 24. novembra. Pred malim kazenskim senatom se je danes dopoldne nadaljevala senzalna razprava v zvezi z lažnim bankrotstvom bivšega trgovca Antona Auerja. Pred sodniki so danes ponovno sedeli na tožni klopi 61letni Anton Auer, 47letni hišni posestnik Maks Korže, 28letni ključarski mojster Franc Čančala, njegova 28letna žena Antonija, 39letni mlarski mojster Viljem Benkič, 37letna žena hišnega posestnika Terezija Koržetova in 42letni zidarjski mojster Anton Kolar, dočim je osmi obtoženec, 38letni tiskarski tiskar Friderik Sapec, pobegnil preko meje.

Za današnjo izdajanje kazenske razprave je bilo izredno veliko zanimanje, tako da je bila razpravna dvorana (št. 53) nabito polna radovednih poslušalcev, ki so se po večini rekrutirali iz prebivalstva na Pristanu, kjer ima obtoženi Korže svoje hiše. Tudi današnja razprava je bila prepletena s raznimi incidenti, ki sta jih povzročala obtoženi Korže in Auer, ki sta očitala drug drugemu roparstvo, gangsterstvo in druge grehe, kar je pri poslušalcih budilo salve smeha. Posebno Korže se je pri očitkih proti Auerju izkazoval na poseben način. Večkrat je vstal, šel med vrata in očital Auerju razna zločina, tako da so to mogle slišati tudi številne priče, ki so čakale na zaslišanje na hodniku. Pa tudi Auer ni molčal in je Koržetu vračal mlo za drago, tako da je nudila razprava obilno zabavo.

Danes dopoldne so bile zaslišane priče, in sicer okoli 20, dočim so bili obtoženci zaslišani že pri zadnji razpravi pred tremi tedni. Značilno za današnjo razpravo je bilo, da sta Korže in Auer med zaslišanjem posameznih prič vedno posegala vmes ter skušala na ta ali oni način izpovedbe priče popraviti, odnosno prikazati v taki luči, ki bi bila zanje ugodnejša. Pri tem je bil zlasti Korže zelo temperamenten, tako da ga je moral sodnik večkrat opominjati. Toda Korže se za predsednikove opomine ni mnogo menil. Od časa do časa je Auerju zabrusil v obraz razne žaljivke, ki jih niti ne moremo navesti. Ko pa je bilo Križetovih starih prigovarjanj dosti, ga je predsednik dr. Čemer opozoril, naj bo zmernejši, sicer da ga bo moral dati odstraniti iz dvorane. Toda Korže je na ves glas zakrčal: »Saj ne gre za 25.000 din, ampak za četr milijona dinarjev!«

Najzanimivejše je bilo danes dopoldne zaslišavanje priče Ignacija Bajla, ki je sluga pri davčni upravi v Mariboru. Dejal je, da nosi res skoro vsak dan večje vsote denarja, in sicer do milijona dinarjev na pošto. Nekoga dne je opazil nekoga za pravoslavno cerkve in je ugovarjal nekemu trgu, kako ga je fiksiral in ogledoval. Nekaj dni za tem, ko je Baj čital v časopisu o nameravanim roparskem napadu nanj, se je spomnil, da je bil Korže tisti, ki ga je tako natančno ogledoval.

Iz izpovedbe priče odvjetnika dr. Perneta je bilo razvidno, da je Auer svoj čas posodil Kirbišu in Stefanu Vuku iz Slivnice 326.000 din za nakup dveh vagonov svinj. Toda ta posel se je končal z izgubo okoli 34.000 din. Iz tega naj bi bilo razvidno, da je Auer imel denar. Dopoldanska razprava je trajala do pol 13., nato pa je bila prekinjena in se je spet nadaljevala ob 15. Tudi za popoldansko razpravo je vladalo veliko zanimanje, tako da je bila razpravna dvorana nabito polna občinstva. Popoldne so se prečitale le nekatere pisne izpovedi priče, kar je trajalo do 17. Sedli so ploodjevi. Ob 18.30 je se senat umaknil k posvetovanju, ki je trajalo celo uro. Naposled je senatni predsednik dr. Čemer razglasil naslednjo sodbo: Anton Auer je obsojen na eno leto in šest mesecev robj ter na izgubo častnih državljanških pravic za dobo treh let, Maks Korže se obsodi na sedem mesecev strogega zapor, na izgubo častnih državljanških pravic za dobo dveh let in na 2000 din poplačnine, Franc Čančala na štiri mesece strogega zapor, na dve leti izgube častnih državljanških pravic in na 300 din povpreč-

— 122,80, New York 5480 - 5520, Curih 1228,18 - 1238,18, Amsterdam 2899,32, 2937,32. Bruselj 904,08 - 916,08.

Curih. Beograd 10, Pariz 9,8650, London 17,41, New York 446, Bruselj 73,87, Milan 22,50, Amsterdam 236,70, Berlin 178,62, Stockholm 106,25, Oslo 101,57, København 86,10, Sofija 5,40, Budimpešta 80, Atene 3,40, Bukarešta 3,40, Carigrad 3,50.

Effekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 436 bl., 4% agrarne 53 den., 4% se verne agrarne 53 bl., 6% begluške 81 bl., 6% dalm. agrarne 75,50 bl., 6% šumske 75 bl., 7% stabiliz. 91 - 94, 6% invest. 96 - 97,50, 7% Seligmann 90 den., 7% Blair 89,75 - 91, 8% Blair 93,50 - 94,25 (94); demice: Nar. banka 7100 den., PAB 202 den., Trboveljska 220 den., Gutman 50 - 53. Sečerana Osjek 100 den., Osječka ljevaonica 150 den.

Beograd. Vojna škoda 434,50 - 435 (433,50 - 435), 4% se verne agrarne 51,50 den., 6% begluške 79,75 - 80,25 (80) 6% dalm. agrarne 75 - 75,25 (75), 6% šumske 72,75 - 73,75, 7% invest. 99,50 den. (100), 7% Seligmann 99,50 den., 7% Blair 89,75 - 90 (89,75), 8% Blair 93,50 - 94 (93,75 - 94), PAB 203,50 - 206 (205 - 206), Narodna banka 7200 den.

Blagovna tržišča

Zito

+ Chicago, 24. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za dec. 88,25, za maj 86,125, za julij 83,875; koruza: za dec. 50,25, za maj 52,625.

+ Winnipeg, 24. novembra. Začetni tečaj: pšenica: za maj 70,25, za julij 75.

+ Novosaška blagovna borza (24. t. m.). Tendence stalna. Pšenica: baška okoli Novi Sad 188 - 190; gor. b. 189 - 191; srem. 187 - 189; slavonska 188 - 190; lada Tisa 190 - 192; r. baška 142 - 144. Oves: baški, sremaki in slavonski 148 - 150. Ječmen: baški in sremaki 64/65 kg 160 - 165. Kruza: baška 140 - 142; banatska 137 - 139; nova par. Indija 111 - 113. Moka: baška in banatska »0« in »0g« 285 - 295; »2« 285 - 275; »5« 245 - 255; »6« 235 - 245; »7« 195 - 205; »8« 125 - 135. Fižol: baški sremaki belt brez vreč 360 - 370. Otrobi: baški in sremaki 117,50 - 120.

nine pogojno za dve leti, Antonija Čančalova na tri mesece strogega zapor, na izgubo častnih državljanških pravic za dobo dveh let pogojno za dve leti, Viljem Benkič na tri mesece strogega zapor in dve leti izgube državljanških pravic pogojno za štiri leta, Terezija Koržetova na štiri mesece strogega zapor in na izgubo častnih pravic za dobo dveh let, Anton Kolar na 400 din globe ali sedem dni zapor pogojno za tri leta, Franc Čančala, Antonija Čančalova, Viljem Benkič in Anton Kolar so kazni sprejeli, ostali obsojenci pa so si pridržali tridnevni rok. Proti sodbi je državni tožilec dr. Trampuž prijavil priziv in revizijo. Zasebni udeleženci so bili zavrnjeni na civilnopravno pot.

Zdravniški okoliši OUZD

Mesto Ljubljana, deloma vključena tudi nekatera naselja okolice, je razdeljeno na več zdravniških okolišev (trajonov); za vsak okoliš je določen poseben zdravnik, ki mora nuditi potrebno zdravniško pomoč na domu onega bolnika, ki sam zaradi narave svoje bolezni ne more priti v ordinacijo k zdravniku v ambulatoriji OUZD. Zavarovanci in tudi njih delodajalci se premalo zanimajo, kateri zdravnik je za njihov okraj pristojen.

V naslednjem prinašamo zdravniške okraje z navedbo pristojnega zdravnika.

I. okoliš: Notranje mesto. Meje: Železn. proga, Tobočna ul., Groharjeva ul., Gradščica, Ljubljanka, Gruberjev prekop, Streliška ulica, Kopitarjeva, Sv. Petra nap. Jeličeva cesta, Smartinska cesta, železniška proga G. dr. Trtnik Albert, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 3/II, telefon št. 34-62 in G. dr. Maicen Martin, Ljubljana, Pražakova ulica št. 15/II.

II. okoliš: Spodnja in Zgornja Šiška, Dravje, Koseza, Nova kolonija itd. G. dr. Rupnik Vilka, Ljubljana VII, Knezova ul. št. 37, telefon 44-62.

III. okoliš: Viš-Glinice, Breznica, Log itd. G. dr. Grapar Stane, Viš-Glinice, Cesta IV/2, telefon 35-24.

IV. okoliš: Dolenjska cesta - Galjevica. G. dr. Janežič Pavel, Ljubljana, Stari trg št. 4/II.

V. okoliš: Poljanjski okraj, Stepanja vas, Hrudica. G. dr. Jerab Stanko, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29, telefon št. 36-28.

VI. okoliš: Moste-Vodmat-Zelena Jama, Tomačeva, Sv. Jakob itd. G. dr. Kršper Anton, Moste, Ciglerjeva ulica št. 18.

VII. okoliš: Bežigrad, Črnuče, Stožice itd. G. dr. Debelak Gvido, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 62, telefon št. 27-29.

Okoliške vasi niso izpraznjene naštetih, vendar pa je meja vsakega zdravniškega okraja po smeri tako jasno označena, da je lahko ugotoviti, kateri zdravnik je kam pristojen. Ako je pristojni zdravnik OUZD odsoten, se smejo zavarovanci v nujnih primerih poslužiti zdravnika sosednjega okoliša. Točen pregled zdravniških okolišev se nahaja v vseh ambulatorijah OUZD. Je pa na vpogled tudi pri vseh policijskih strážnicah in pri reševalnih postajah v Mestnem domu.

Ako deli dva zdravniška okoliša cesta ali ulica, spada levi del ulice v okoliš zdravnika, ki stanuje levo, desni del ulice pa v okoliš zdravnika, ki stanuje desno, merjeno od srede mesta.

Za otroke boleznih vrši obiske na vsem ozemlju Ljubljane g. dr. Derž Bogdan, Ljubljana VII, Gubčeva ulica št. 9, v času od 7. do 19. ure. Če pa zdravnik-specialist ni dosegljiv, naj se kliče ob obolenju otrok pristojnega okoliškega zdravnika.

Pri obolenjih zavarovancev ob nedeljah in praznikih, ako je pristojni zdravnik OUZD nedosegljiv, se smejo zavarovanci v nujnih primerih posluževati vsakokratnega mestnega dežurnega zdravnika. Naslov dežurnega zdravnika je objavljen v vsaki sobotni številki ljubljanskih dnevnikov. Zavarovanci pa lahko ugotovijo njegov naslov v uradu na Miklošičevi cesti št. 20 pri dežurnem uradniku.

Iz Trbovelj

— Pozivajo se vsi zavezanci, ki plačujejo obroke kmetičkih dolgov po uredb. o likvidaciji, da plačajo IV. obrok še v teku novembra, ker se jim bodo kasneje računali štirlinpolodstotne obresti in eksekucijski stroški. Plačila naj se torej izvršijo nemudoma na davčno upravo v Laškem po položnicah, ki so že dostavljene nalašč v to svrhu in se razlikujejo od navadnih tako, da so bele in zelo dolge oblike!

Iz Škofje Loke

— Kino Sokol, Škofja Loka predvaja v soboto, dne 25. nov. ob 20.30 in v nedeljo 26. nov. ob 3. in 8. zvečer krasen ruski film v novi kopiji »Pastir Kostja«. (—)

Iz Litije

— Predavanje o naših Kočevski, Marjilva podružnica CMD bo otvorila letošnjo predavalniško sezono v ponedeljek 27. t. m. ob 20. G. Ostanek iz Ljubljane — bo povedel na Kočevsko. Predavanje, ki ga bodo posamežne skioptične slike, je dostopno vsem in se bo vršilo v VI. razredu ljudske šole.

— Učiteljsko zborovanje. JUU, sresko učiteljsko društvo v Litiji, bo zborovalo 9. decembra v Ljubljani.

Z Jesenice

— Sokolsko društvo Koroška Bela-Javornik priredi drevi ob 20. uri v svojem domu predavanje »Po naših okoliših, spremljano s slikami. Predaval bo predavatelj ZKD g. Viktor Pirnat.

— Jeseniško Kolo jugoslovenskih sester priredi v nedeljo 26. t. m. v Sokolskem domu koncert malih harmonikarjev, in sicer ob 15. za mladino, ob 20. pa za odrasle. Čisti prebitki je namenjen za božično strošnim otrokom.

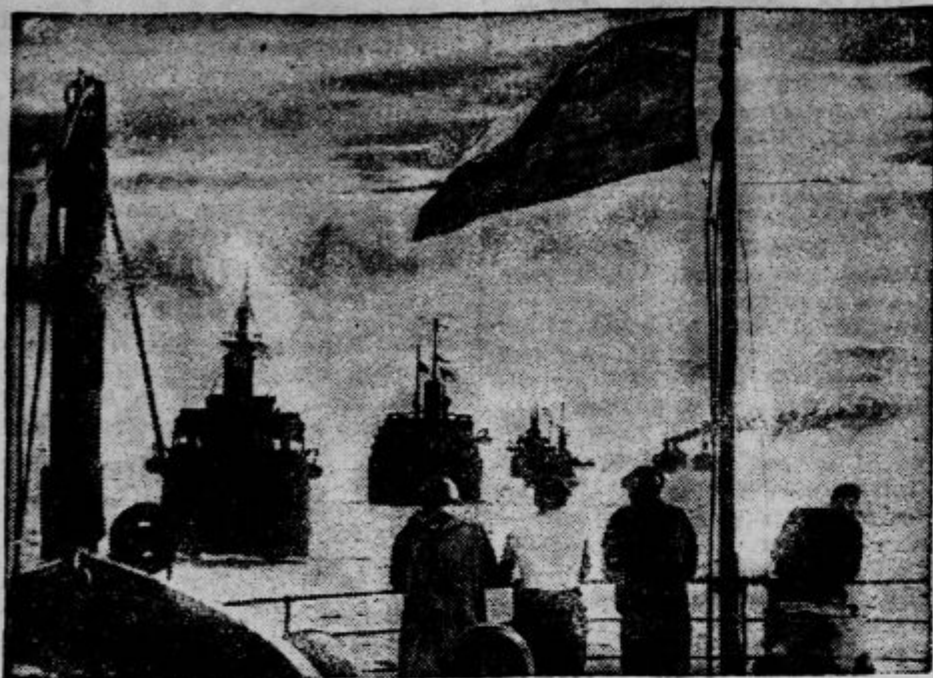
— Umetnost ukrep. KID je obvestila vse nameščene in delavce, da ne bo dopustila, da bi kdo potrebitne koplili na domu. Vsa bo dobil le toliko blaga, kolikor ga v resnici potrebuje, da se ne bo mogel na debelo zalagati z njim ali ga prodajati naprej. To je prav umesten ukrep. Prekomerno kopičenje blaga povzroča porast cen in jezo med prebivalstvom, posebno med onimi, ki živijo v hudih razmerah. V naši državi je še vsega dovolj, treba je le, da se vse dobroje pravilno razdeljuje.

— DOLEJNI LOGATEC. Zvočni kino Sokol predvaja danes ob 8. uri zvečer in jutri v nedeljo, dne 26. t. m. ob 4. in 8. uri zvečer prekrasni film »Polarna svetloba« s slavno kraljico ledu Sonjo Henie. Prihodnji spored 2 in 3. decembra »Sen o sreči. Posebite naš kino! (—)

— SEVNICA. Zvočni kino predvaja danes in jutri film o okrutnem početju zadnjih trgovcev s sužnji: »Ladja sužnjev«. Sedi nagradni čeki film: »Zupnikov križev pot«. (—)

Naše gledališče

Ladje peljejo hrano

Angleške ladje, natovorne s živil, se bližajo domači obali

Energija v uranovem atomu

Kadmij in voda lahko povzročita strahovito eksplozijo

Ze mnogo stoletij sanjajo znanstveniki o presnavljanju snovi. Med tem pa, ko je srednjeveškim alkimistom šlo za to, da bi na ta način prideli zlato, si je današnja znanost postavila kot smoter to, da bi s primerno drobitvijo sprostila ogromne zaloge energij ki tčijo v atomih.

L. 1919 je angleškemu fiziku Rutherfordu prvič uspelo drobiti atome dušika. Zdelo se je, da se je uresničili pradavni sen alkimistov. V vseh kulturnih državah so nastali zavodi ki se bavijo samo s tem problemom. A čeprav je znanost v zvezi z drobitvijo atomov odkrila že obilo važnih stvari, se sročanje njihove notranje energije ni hotelo posrečiti v zaželjenem obsegu. Ze dovoljkrat so se vesti o uspehih v to smer izkazale za neutemeljene ali pa hudo pretirane. Zato je treba s primerno rezervo sprejeti tudi najnovejšo vest, ki prihaja iz Berlina.

Po tej vesti sta profesorja Hahn in Strassmann ob začetku tega leta ugotovila, da se uranov atom razdeli v skoraj

enake dele barija, lantana itd., če ga obstreljuješ z najmanjšimi znanimi nenabitimi delci, tako zvanimi nevtroni. Pri tem razpadanju se sproščajo novi nevtroni, ki drobijo s svoje strani nove uranove atome, tako da se v najkrajšem času preosnuje vsa zaloga urana.

Sedaj poroča prof. dr. Flüge z zavoda cesarja Viljema v Berlinu-Dahlemlu, da se pri tem procesu sproščajo ogromne energije. Če bi zdrobili uranovo kroglo s premerom več metrov na ta način, bi se sprostilo toliko sile, kolikor jo proizvajajo vse nemške električne centrale v enajstih letih. Toda ta energija bi se sprostila v stotinki sekunde, tako da bi bila posledica neznanska eksplozija. Treba je najti način, da bi se proces tako zavrl, da bi ga bilo mogoče tehnično izkoristiti. To pot so našli, in sicer je treba uranu primestati kadmij in vodo. Nemci so izdelali tudi tako zvan uranov stroj — za enkrat seveda samo na papirju. Prvih poskusov s tem strojem pričakujejo z velikim zanimanjem.

Plesalke propagirajo krompir

Nepriljubljeno živilo, ki naj pomaga prebroditi stiske v sedanji vojni

Angleške oblasti delajo propagando za živila, ki bi bilo z njimi mogoče štediti mast. Med takšna živila spada krompir in osnovni so poseben narodni svet, ki naj bi ljudstvo seznanjal s tem živilom ter propagiral njegovo potrošnjo.

Ta propaganda pa spočetka ni imela posebnega uspeha, kajti krompir je bil med Angleži nepriljubljen, smatrali so ga za glavno hrano Ircev in iz tega ozira kot živilo, ki ni popolnoma »stanu primerno«. Angleške dame si utvarjajo, da bi jim krompir kvaril vitko linijo. Da bi te predhodke odpravil, je najel narodni svet za krompir lepe noge dobro raščeni deklet.

Skupina osmih izredno lepih plesalk potuje po deželi in dopolnjuje program kinematografov s svojimi nastopi. Ljudje jim morajo pleskati. Tedaj pa izda prva plesalka občinstvu skrivnost svoje lepote s kratkim nagovorom: »Sveže gmo, zdrave in vitke, ker se hranimo po večini — s

krompirjem.« Ker ima ta vrsta propagande za krompir več uspeha nego vsi članki in letaki, bo narodni svet za krompir najel še druga lepa dekleta, ki mu bodo pomagala v njegovih prizadevanjih.

Bodeča žica na bojišču

Nemški vojaki prepletajo jarke na zapadnem bojišču z bodečo žico

Zane Grey

23

Zakon zapada

Roman

»Vkljub temu na žalosti ni mogoče.«
»Zakaj pa ne?«
»Predaleč je in pretežavno — vsekako ni nič za novinko.«

»Novinka bom ostala do smrti, ker me ničesar ne nautiš,« je klavrno odgovorila.

»Oh, saj ti ni do mene, samo do mojega. Bliska ti je — ko bi bil njegov gospodar kdo drug, bi bila vse drugače vesela.«

»Prav res da! Njen glas je bil zdaj spet hudo objesten, a nato je popravila: »Ti si zmerom tako resen, nobene šale ne preneseš, jaz sem pa rada vesela.«

Ne izprememba njenega glasu, temveč bližanje Tima Matthewsja je bilo tisto, kar je pripravilo Cala, da je odnehal.

Tim jo je primahal, zavihtil sombrero in režé se vprašal:

»Nu, kako gospodična Georgia, ali pojaševa na izprehod?«

»Gospodična Stockwellova pojde z menoj,« ga je Cal osorno zavrnil. saj veš, da jaše samo »Bliska« — zato ga imam tu.«

Georgia se mu je milostno nasmehnila, a tudi proti Timu Matthewsju menda ni bila neprijazna

razpoložena, zakaj ta čas, ko je stopil Cal po drugoga konja in osedlal živali, ju je slišal, kako sta se nekajkrat glasno in prisrčno zasmejala. Pri tem se ni mogel otresti neprijetnega občutka, da je sam vzrok njune glasne veselosti; pokazal pa ni ničesar, in ko se je vrnil z osedlanima konjema, se je tako spretno pretvarjal, da je Tim mahoma dejal:

»Ves obraz ti žari, kakor da bi bil na strelšču v črno pogodil.«

Ni mu privoščil odgovora, temveč je molče pomagal Georgiji na konja. Ko je hotel tudi sam zajahati svojega, je mahoma vzkliknila:

»Oh, svoj zajtrk bi bila skoraj pozabila — tamle na plotu visi.«

Skočil je po mali nahrbtnik, medtem ko je Georgija odjezdila naprej, in ko ji ga je hotel podati, je malomarno rekla:

»Kar obdrži ga.«

»Kaj — svoj zajtrk mi zaupaš?«

»Tebi bi zaupala vse,« je spogledljivo odgovorila.

»Tudi sebe?«

»To je seveda drugo vprašanje, kajti muhast si in pred vsem ljubosumen a vendarle — če bi mi kdaj prišlo na misel, da bi se komu zaupala — kar zdi se mi, da bi si v ta namen izbrala tebe.«

»To je za las podobno poklonu.«

»Niti misliti si ne moreš, kakšen velikanski poklon je to iz mojih ust!«

Skoraj dve uri sta molče jahala vstric, ali pa drug za drugim, kadar je bila steza preozka. Cal

Izumitelj prve moderne plinske maske

Plinsko masko, oziroma masko zoper dim je izumil, kakor smo nedavno poročali, pred sto petnajstimi leti neki angleški delavec in je bila na zunaj že podobna današnji masli. Sedanje obliko in vsebino pa ji je v splošnem dal angleški kemik Tyndall l. 1875. Njegova filtrirna naprava je obstajala iz vate, ki je bila prepojena s glicerinom in obdana s lesnim ogijem, vse skupaj pa je bilo zaprto v preluknjani skatli, ki je bila privezana na masko iz platna. S to pravico je izumitelj šel v prostor, ki je bil napolnjen s dimom in je tam vztrajal dalj časa. Ze prvi poskus je imel uspeh in so nato londonske gasilce opremili z večjim številom takšnih mask.

Če še ne veš, zdaj izveš:

da se kanl dr. Paaskivi, finski delegat v pogajanjih z Rusijo, umakniti iz političnega življenja;

da je nemška vlada pozvala vse svoje vojaške inštruktorje iz Turčije v domovino;

da je bil po vesteh iz Budimpešte prošli četrtlet izvršen bombni atentat v centrali nemške tajne policije na Dunaju;

da so se te dni začeli veliki manevri danske oborožene sile;

da ognjenik Etna že nekaj dni sopet bruhaja;

da zbirajo v vseh nordijskih državah prostovoljne darove za Fince;

da je ameriški Rdeči križ poslal angleškemu Rdečemu križu 25.000 dolarjev denarja in 200.000 zavojev obvez za ranjence na bojišču.

Georg Elser

Po podatkih nemške policije je izvršil atentat v Monakovu Georg Elser, o katerem manjkajo vsi drugi osebni podatki

Turki v Carigradu

„Pravih Istanbulčanov ni več ...“

Star, izkušen Turek, ki ga je poklic vodil v marsikatero deželo, je pred kratkim pred nekim tujim novinarjem melanholično vzdihnil: »Dragi prijatelj, pravih Istanbulčanov ni več!« Misli je s tem Turke, ki bi njih rodline že davno živele v tem mestu. In čeprav je seveda malo pretiraval, je vendar nekaj resnice v njegovi trditvi.

Med poldrugim milijonom carigradskih prebivalcev l. 1920. je bilo kakšnih 350.000 Grkov, 200.000 Armencev in najmanj enako

število Španjolcev, Levantinov ter drugih mešanec. Vsak drugi človek v Carigradu bi ne bil po tej statistiki Turek, toda če pristevamo še številne zapadne Evrope in znatne kolonije balkanskih narodov, tedaj lahko izračunamo, da je bilo Turkov komaj tretjina. Danes je sicer komaj še kakšnih 40.000 Grkov in Armencev je tudi znatno manj, a Levantinci in drugi so ostali in zelo mnogo Turkov se je preselilo v novo prestolnico Ankaro. To ne velja samo za vladno uradništvo, temveč tudi za druge poklice. Če upoštevamo, da se je število prebivalstva znižalo za pol milijona, tedaj si lahko mislimo, da je postalo razmerje Turkov do ostalih narodnosti še manjše, nego je bilo 1920.

Moloh vojna

Britski finančni minister John Simon je te dni izjavil, da stane vojna Anglijo vsak dan šest milijonov funtov ali poldrugo milijardo dinarjev. Kako dolgo bodo moglo državo držati tako drago vojno, je težko vprašanje.

Naslednica Kemala Atatürka

Letalka turške vojske Sabiha Goeksten

Če vprašas kakšnega Turka, kdo predstavlja v sedanji Turčiji najboljše duha pokojnega velikega reformatorja, skoraj gotovo ne bo navedel njegovega naslednika na čelu države ali kakšnega ministra, generala ali strankarskega voditelja, temveč bo imenoval Sabiha Goeksten, njegovo pohčerjenko, najmodernejšo in obenem najbolj priljubljeno žensko v deželi.

Sabiha Goeksten šteje malo več nego 20

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

let in je letalka, celo častnica turške zračne armade. Mladina turške dežele, vojaštvo, mladi delavci in kmečka dekleta jo obožujejo. Pri uradnih sprejemih, paradah in v družbah, ki se jim pa po možnosti izogiba, ji dajejo prvo mesto, v istem redu kakor ministrom in inostranskim diplomatom. Turčija ve, kaj je dolžna hčeri in dedični velikega Kemala Atatürka.

Pojasnen incident pri Venlu

Dne 9. t. m. se je primeril tik nemško-holandske meje razburljiv incident. Nemci so zajeli dva uradnika angleške tajne službe. Zda se je izkazalo, da sta ta dva moča kapetan Stevens in mr. Best. Oba vidimo na tej sliki

Nemške magnetične mine

Kakšne so njih lastnosti in kako dolgo ostanejo učinkovite

Prejeli smo: V časopisu se mnogo piše o takozvanih »magnetičnih minah«, katere naj bi imele to lastnost, da jih plavajoče ladje pritegnejo k sebi, bodisi iz večje daljave ali globine in povzročijo potem z dotikom eksplozijo. Lahko, da ima to nekaj zase, toda komaj je mogoče, da bi segal tak vpliv magnetske privlačnosti dalje, kot iz neposredne bližine. Če bi bilo drugače, morale bi biti v prav taki ali še večji nevarnosti pred temi minami, nemške podmornice same, ki krčarijo vseprek po Oceanu in to najraje baš po najbolj eksponiranih mestih.

Verjetneje pa bo skoro, da so te mine, ali torpedi konstruirani tako, da se dajo voditi brezničnim putem, bodisi iz letala ali pa podmornice, skrite v primerni razdalji pod vodo.

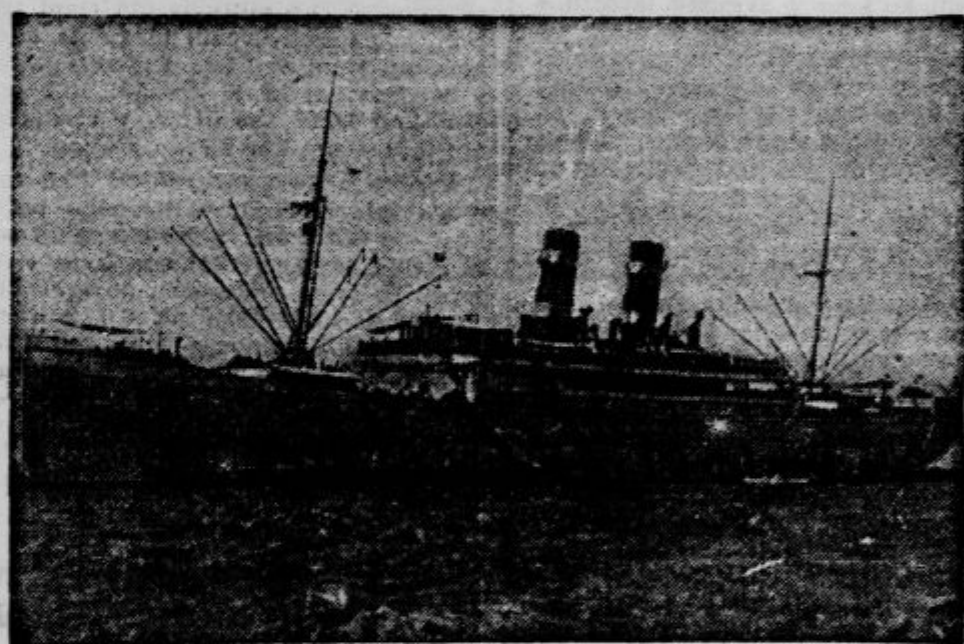
Mogoče je pa tudi, da so te mine izdelane tako, da imajo vdelano »električno uro« svezano s posebnim krmilom, ki jih poganja potem proti šum in ropot povzro-

čajocih ladji, dokler ne zadene vanjo. Da bi pa ne bile s tem ogrožene nemške podmornice same, je aparatura sopet lahko sestavljena tako, da ostanejo te mine »gluhe« na šum in ropot, kakršnega običajno te podmornice povzročajo. Na koncu koncev pa trajnost takih min nikakor ne more biti neskončna, nego morajo postati še po izvestni krajši dobi »nemagnetične«, neopasne.

Skrb za jetnike

Čeprav sedi nekdo v ječi, ima po mnenju kazniškega urada v Novem Južnem Walesu vendarle pravico do mira in počitka. Zato so pazniki vseh kaznilnic v tej avstralski državi prešli navodilo, da morajo pomoči nositi copate, da bi ne motili jetnikom spanja. To velja tudi za njihove obhode na prostem, a seveda le v suhem vremenu. V deževnem vremenu si morajo natakniti mehke galoše.

Brezobzirno uničevanje nevtralnih ladij

Holandska ladja »Simon Bolivar«, ki sta jo raztrgali dve prosto plavajoči mini

Plačilo za obiskovalce cerkve

V Gladewateru v Teksasu cerkev svojim vernikom plačuje. Na zemljišču, ki pripada cerkveni občini, so odkrili petrolejski vrelci in njegovo izkoriščanje je prevzela cerkev sama. Sklenili so, da bodo dobiček enakomerno delili med obiskovalce cerkve. Istočasno pa so ukrenili vse potrebno, da se število članov ne more povečati, tako da bodo deleži v korist samo tistim, ki so že preden so odkrili petrolejski vrelci redno obiskovali cerkev.

A NEKDOTA

Pesnik Möricke je sedel v neki družbi poleg mlade dame, ki ni ves čas spregovorila besede. Ko je bilo obeda konec, je dejala pesniku z boječim glasom: »Bojim se, da vas je moje molčanje grozno dolgočasi-lo.«

»Niti najmanj ne,« je odgovoril Möricke s prijaznim nasmeškom, »zlasti ko znate tako dovršeno molčati ...«

VSAK DAN ENA

»Ali je ta debelokožec hudoben?«
»Nasprotno, krotak je, da ga lahko ovijete okoli prsta.«
(»Politikana«)

Tovarniška razprodaja motornih koles!

VSAK DAN dokler traja zaloga, se bodo prodajala motorna kolesa 200 cm ARDIE v javnem skladišču špedicije Turk v Ljubljani, Kotnikova ulica 12 in to po izredno znižani tovarniški ceni Din 5.980.— v gotovini

Zveza naših zob-
nih zdravnikov
vam priporoča
svojo
SISTOM

pasto za
zobe

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.— Dupli in žetivne se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.— Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Kampa, kam?

Pri Putrichu
danes in jutri ples. — Igra prvovrsten »Džez«. Odprto do 1. ure. Vljudo vabljeni. 31066-18

Službo dobi

Pekovskega
pomočnika
z dežele, mladega, sprejem takoj. Pismene ponudbe na naslov: Voduček, Rogaska Slatina. 31062-1

Frizerko

dobro, sprejem. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Stalno«. 31033-1

T-alskega mojstra

samo z dolgoletno prakso, ki dobro pozna delo na Ribiških avtomatih, in ki je dober organizator. — Iste Tekstilna industrija Branka Tokina, Zemun. 31039-1

Postrežnico

pošteno, od pol 10. dopoldne do 3. ure popoldne sprejem. Ljubljana, Bleiweisova cesta 48, pritišče, desno. 31041-1

Učenko

za solidno tamburško damsko kapelo, iščem v starosti 15—17 let. Naslov: kapelnik Josip Kolman, restavracija »Unione«, Kranj. 31044-1

Šiviljo za perilo

spretno in samostojno. — Naslov: vseh poslovalnic Jutra. 30957-1

Mizar

popolnoma zmožen za lučenje, barvanje in poliranje pohištva dobi stalno mesto. Ponudbe z navedbo plače za mizarstvo K. Wesnik, Maribor, Cankarjeva ul. 2. 30690-1

Šiviljo za perilo

za moško, žensko in deško perilo, iščem za Split. Ponudbe na: »Solide«, rad. rublja, M. Konec, Split, Sokolika 6, I. nadstropje. 30531-1

Službe išče

Inteligentna vdova prosi namestitve kot uradnice, gre tudi k finančnemu starejšemu gospodu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nemiko« perfektno. 31013-2

Inteligentno dekle

v zelo težkih razmerah, išče zaposlitve vsikar, na blažini ali katerikoli druge primerne zaposlitve. Cene ne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zelo potrebna in zanesljiva«. 31049-2

Vajenci (ke)

Vajence
ki ima veselo do mehanskega, išče nastave v svrhu učenja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 31018-44

Zasluzek

Trgovskega potnika
dobro uveljavljenega, želimo stroke in potnika za obiskovanje privrnikov v svrhu prodaje patent aparata, potrebne vsaki gospodini. Dober zaslužek. Hitre ponudbe na: Branko Belenčič, Crikvenica. 30961-3

Pomk

Dama
ponudbe angleščino in nemščino po zmerani ceni in uspešni metodi. — Naslov: Levstikova 16, telef. 3096. 30936-4

Potniki

Zastopnike
išče angleška ekspozitura proti proviziji za Ljubljano, Maribor, Celje za prodajo orig. angleških štofov privatnikom. Ponudbe z opisom dosedanjega zaposlenja na Publicitas, Zagreb, pod »54781«. 31055-3

Prodaj

Biljard
najnovejši ruski sistem, poceni prodaja: Ivan Bernik, tovarna rolet, Ljubljana, Linhartova 8. 30997-6

Športni vozilek

dobro ohranjen, ugodno na prodaji. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 31048-6

Cepjeno trnje

za sadno drevje, diravke nudi Ziber Frano, Zamutani, Sv. Marieta, Moškanjci. — Zahtevajte cenik! 322-6

INSERIRAJ V „JUTRU“

Vesolja in radosti za Miklavža in Božič

za otroke je v teh knjižlicah na pretek — Miklavž bo letos lahko obdaroval vse otroke, saj bo knjižice kupoval po din 6.— v vseh poslovalnicah „JUTRA“, vseh knjigarnah, po pošti pa jih razpošilja uprava „JUTRA“, Ljubljana, Knafljeva 5

Naročite takoj,
ker bodo skoraj
pošle!

POŠTNA DIN 2.

NA ZALOGI SO SLEDEČE KNJIGE: KRALJ DEBELUH IN SINKO DEBELINKO — PRIGODE POREDNEGA BOBIJA — SKOK, CMOK IN JOKICA — JANKO IN STANKO — PRIGODE GOSPODA KOZAMURNIKA — POTOVANJE IN ČUDOVITE PRIGODE TOMIJA POPKINSA — SAMBO IN JOKA — OSEL GOSPODA KOZAMURNIKA — ZGODBA O VRTISMURKU IN SILONOSKI — JELARJEVI ČU — ARJI — TARZAN IL del (po 19 din)

Stroji

Napredaj:
1 motor na surovo olje znamke »Climax«, z dvema zamašajskoma, 25 KS, 1 generator za istosmerni tok, 230 volt, 29 amp., 1060 obratov, 40 KS, 1 komplet na stiskalna plošča — pri Rudolfu Kuharju, starejšem, mizarjem mojstru, Mikromog. 30975-29

Informacije

Lepa nagrada
Izgubil sem črno palico z ravnim ročajem iz temnega srebra (tula) Ob ročaju je vgraviran monogram I. K. in besedilo »Gasilno društvo Trbovlje«. Najdite! Dobi za palico, ki je drag spomin, lepo nagrado. Prišene naj jo v upravo Jutra. 31024-28

Sadje

Trpežna jabolka
oddaja po 2 din do 2.75 v garži Glušič, Tyčjeva cesta. 31021-34

Zdravstvo

OKAMA MAZILO
»Zdravilnih« rešitev. Čudovit uspeh pri raneh, opeklinah, »dubinskih« tvorinah, vnetjih itd. za oči, točenost pri kožnih »netu« zračitih in »v« »ab« o. temenu, za razpokane, »ne« bradavice. Glavna zaloga lekarni Mr. J. Oblak št. Vid. ul. Ljubljane. 187-41

KLIŠEJE

ENC
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

Oglasi v „Jutru“ imajo vedno uspeh!

Družabnika

sposobnega strokovnjaka mizarja s kapitalom od 100 — 150.000.— dinarjev v blagu ali denarju iščem v govoru in pisavi in ki tudi sicer odgovarja predpisom § 3 službene pragmatike za nameščenje bratovskih skladnic z dne 20. XII. 1937, II. R. št. 4487 (Službeni list kraljevske banke uprave dravske banovine št. 142/22 iz l. 1938).

Hubertus

išči a din 250 vse vrste dežnih plaščev trensko v sukenj toplice mila itd. tudi no iznanc nizkih cenah
PREŠKER,
Št. Petra c. 14

RAZPIS

Glavna bratovska skladnica v Ljubljani razpisuje službo

uradniškega pripravnika kategorije B

pri Krajevni bratovski skladnici v Rajhenburgu.

Za to službo prijavljajo v poštev absolventi trgovske akademije, ki obviadajo poleg slovensčine in srbohrvaščine tudi nemški jezik v govoru in pisavi in ki tudi sicer odgovarjajo predpisom § 3 službene pragmatike za nameščenje bratovskih skladnic z dne 20. XII. 1937, II. R. št. 4487 (Službeni list kraljevske banke uprave dravske banovine št. 142/22 iz l. 1938).

Lastnoročno pisane prošnje in curriculum vitae z dokazili o izpolnitvi pogojev po § 3 navedene pragmatike je vložiti pri Krajevni bratovski skladnici v Rajhenburgu do 16. XII. 1939.

Glavna bratovska skladnica
v Ljubljani

Zahvala! TRGOVSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU

JURČICEVA UL. 8/1.

izreklam iskreno zahvalo za točno in izdatno izplačilo posmrtnine po mojem umrlem soprogu Lackner Ernestu. — Obenem si usojam predvsem trgovskim slojem priporočiti pristop k tej kulantni in karitativni instituciji, ki nudi posmrtninsko zavarovanje proti ceninim prispevkom.

MARIBOR, dne 23. novembra 1939.

LACKNER ANA, vdova po trg. nameščencu

Zoper kožne bolezni DERMOVAL!

Nov izum izrednega učinka! Mnoge in neozdravljive kožne bolezni so postale lahko ozdravljive. Prišče, hrasta, firgerje, lišaje, čire in silene kožne bolezni lokalne narave zdravi naglo »DERMOVAL«. — 1 lonček din 20.—. Pišite še danes na:

GRADSKO LJEKARNO,
ZAGREB, Gornji grad

Ogl. S. br. 1990/1935

ZAHVALA

za premnoge dokaze globokega sočutja in iskrenega sožalja ob smrti našega srčno ljubljenega soproga, brata, strica, svaka, bratranca itd. gospoda

JOSEPA KUBELKE

KAPITANA BOJNEGA BRODA IN KONTR. ADMIRALA A. C. V. POK.

se vsem prav srčno zahvaljujemo.

Srčna hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, ki so blagega pokojnika za časa njegove bolezni obiskovali, tolažili in po smrti krsto obsuli s prekrasnimi venici in šopki. Posebna hvala prečastitimi oo. frančiškankam za zadnje spremstvo in še posebno prečastitima gg. dr. Gvidu Rantu in dr. Angeli Tomincu za tolažilne obiske. Iskrena hvala mnogostevilnemu oficirskemu sboru, zastopnikom Jadranske straže, njenemu predsedniku gener. tajniku gosp. Pogačniku. Najlepša zahvala Zdrženju bivših mornarjev za prekrasno sidro, ki ga je spremljalo do poslednjega počitka. Dalje vsem njegovim svestim prijateljem, posebno za požrtvovalne obiske g. vladnemu svetniku dr. Požarju v pok., direktorja Narodne banke g. Ivo Gregoritu v pok. in vsem, ki so blagopokojnika spremlili na njegovi zadnji poti. Srčna hvala rodbinam Oset-Zupan, za veliko pozornost za večletne pokojnikove bolezni in primariju g. dr. L. Merčunu za njegove obiske. Končno najlepša hvala oč. sestram Vincentinuma, posebno pa še sestri Baptisti za večletno skrbno nego pokojnika.

V LJUBLJANI, dne 25. novembra 1939.

ZALUJOČI OSTALI

Dobijo se v vseh boljših trgovinah s urami

Iz življenja na deželi

RIBNICA. Sokolaki svoji kino bo predvajal danes in jutri ob običajnih urah film slavnega tenorista Tita Schipa »Kdo je srenejši od mene«. Za dodatek Paramountov svoji tednik.

Iz Ptuja

— Mešno poglavstvo naroča: Dogodki, ki so v zadnjih mesecih nastali v Evropi, so povzročili dviganje cen tudi kmetijskim pridelkom, ki so neogibno potrebni za prehrano prebivalstva. Pričakuje pa se, da bodo cene še narasle. V naši državi sicer ne obstoji opasnost, da bi bila prehrana prebivalstva ogrožena, saj se izvažamo razmeroma velike količine kmetijskih pridelkov, vendar pa je v lastnem interesu prebivalstva, da se proizvodnja kmetijskih pridelkov čim bolj poveča ter da se praviloma obdelajo vsa zemljišča.

— Zvočni kino bo predvajal danes v soboto ob 20. in jutri v nedeljo ob pol 16. in pol 19. in pol 21. veselo opereto »Ti ne moreš biti zvesta«. Lucie Engliš v glavni vlogi. Dodatek filmski žurnal, eventualno kulturni film.

RADIO

Sobota, 25. novembra

Ljubljana 7: Jutranji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Pester spored s plošč. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Plošče. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Racko in Lila (B. Magajna) ter kramljanje in prepevanje strička Matička. — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Za delopust igra rad. jaski orkester. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Kvaternik in Rakovska vstaja. — 19.40: Objave. — 20: O zunanjih politiki (dr. A. Kuhar). — 20.30: Pisan varieta. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za konec tedna igra rad. jaski orkester. — Beograd 17.45: Narodne pesmi. — 18.20: Plošče. — 19.40: Ples. — 20: Narodna glasba. — 20.30: Arie in dueti. — 21.50: Lahka in plesna muzika. — Zagreb 17.15: Orkester. — 20: Kompozicijski večer. — 20.45: Zvočne slike. — 21.15: Veseli večer. — 22.20: Lahka glasba. — Praga 19.25: Humor. — 20.30: Zborovsko petje. — 21: Lahka godba. — 23: Vino, ženska, pesem. — Dunaj 19: Operna glasba. — 20.15: Koncert po željah. — 22.50: Lahka godba. — 24.10: Nočni koncert.

Ujetnika v deželi lam

25

Ko sta tako hitela svoje poti, je oče kratko povedal, kaj se je bilo ponoči zgodilo. »Tistega človeka seveda nisem pobil, kakor trdijo. Splazil sem se bil k rovu, da bi videl, ali je beg mogoč, in sem bil precej daleč v njem, ko me je straža opazila. Zdirjal sem nazaj na trg pred svetiliščem, on pa za menoj. Mislim, da se je pri tem spotaknil ob veliki zastor, ki zapira vhod v rov, in padel tako nesrečno, da si je na ostrem kamenju dvorišnega tlaka razbil glavo. To vem, da se ga nisem dotaknil.«